

ጥያቄ 150/11

ለሕዝብ አባልነት
ሕግ አዘጋጅ
ሕዝብ አዘጋጅ

የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት

የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት

የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት

የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት
የሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት በሕግ አዘጋጅ ሕዝብ አባልነት

ለሕዝብ አባልነት
ሕግ አዘጋጅ
ሕዝብ አዘጋጅ

ሕዝብ አባልነት
ሕግ አዘጋጅ
ሕዝብ አዘጋጅ

ከላይ በአጭሩ የገለጽሁትን ሃይማኖትን የማጥፋት
እቅዳቸውን ተግባራዊ ለማድረግ በ1971 ዓ.ም. ፓትርያርክ
ቴዎፍሎስን ከላይ ግቢ እስር ቤት ወደ ራስ ካላ ግቢ በመውሰድ
በገመድ አንቀው ከገደሏቸው በኋላ በዚያው ግቢ በድብቅ
ቀበሯቸው። ከ13 ዓመት በኋላ ምስጢሩን በሚያውቁ አቶ ቀንሐ
ኢብላ በተባሉ ግለሰብ ጠቋሚነት የብፅኡ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ
አስከሬን፣ ሚያዝያ 23 ቀን 1984 ዓ.ም. በተደረገ ቁፋራ ተገኘ።
በዕለቱ እኔም በሥፍራው ተገኜ ነበር። አስከሬኑ በመንበረ
ፓትርያርክ ቅድስት ማርያም ቤተክርስቲያን ውስጥ አርፎ ከሰነበተ
በኋላ ሐምሌ 3 ቀን 1984 ዓ.ም. በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ
ቤተክርስቲያን ቅዱስ ሲኖዶስ ውሳኔ መሠረት ፓትርያርኩ
«ቴዎፍሎስ ቅዱስ ሰማዕት» ተባለ።

ሐምሌ 4 ቀን 1984 ዓ.ም. እራሳቸው ቀደም ብለው
ባሠሩት መካነ ህያዋን ቅዱስ ገብርኤል ቤተክርስቲያን (ጎፋ
ገብርኤል) አጽማቸው አረፈ። በቀብሩም ሥነሥርዓት ላይ ተገኜ
ነበር። በአጠቃላይ በጣም ጥሩ ነበር።

በገጽ 4ን ደም የሰከሩት የደርግ «አብዮታዊ» መሪዎችና
ተስነፈንጣሪ ካድሬዎቻቸው ፓትርያርክ ቴዎፍሎስን አንቆ
በመግደል ለጊዜውም ቢሆን የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን የበሰለና
አርቆ የሚያስተውል መሪ እንድታጣ አድርገዋል። ፓትርያርኩን
በቅርብ ከሚረዷቸው ሊቀነጳጳሳት መካከል ሶስቱን በአራተኛ ክፍለ
ጦር እስር ቤት ለ7 ዓመታት አሰሯቸው። እነርሱም ብፁዕ አቡነ
ባስልዮስ፣ ብፁዕ አቡነ ጳውሎስና ብፁዕ አቡነ ጴጥሮስ ነበሩ።

ተደረገው የአምስተኛው ፓትርያርክ ምርጫ ብፁዕ አቡነ ጳውሎስ 169 ድምጽ ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ በ79 ድምጽ ተመርጠው ኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ፓትርያርክና ረዳት ፓትርያርክ ለመሆን ቁ። ስለ አምስተኛው ፓትርያርክ ምርጫ በስተኋላ በዝርዝር ገልጸለሁ።

እንደ ብጹዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ ሰፊ የትምህርት ድልና የረጅም ጊዜ የቤተክርስቲያን አስተዳደር ልምድ ይኖራቸውም ሶስተኛው ፓትርያርክ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ክላሳይማኖት በወላይታ አውራጃ ለብዙ ዘመን ወንጌልን ስተማሩና ሰፊ መንፈሳዊ አገልግሎት ያበረከቱ ሀቀኛና ትሁት ባት ነበሩ። ለረጅም ጊዜ በጥብቅ ገዳማዊ ሥርዓት በመኖራቸው ዘመኑን ፖሊቲካና የሥልጣን ሱሰኞችን ሽርና ተንኮል የተገነዘቡት ተሉ አድሮ ነበር። የደርግ ፖሊቲከኞችና አክራሪ ካደሬዎች ቤተክርስቲያንን አዳክሞ ለማኮላሼት በአዘጋጁት መመሪያ መሠረት ሆዳቸው ያደሩ መሳሪያዎቻቸውን በጠቅላይ ቤተክህነት ቁልፍ መት በመስጠት የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንን እንቅስቃሴ ቁጥጥራቸው ሥር ለማድረግ ያልተቆጠበ ጥረት አድርገዋል። ነዚህ የደርግ ሰርጎገቦች ለተወሰነ ጊዜ ፓትርያርክ ክላሳይማኖትን እስከማሳሳት ድረስው ነበር። መካር አያሳጣ ንዲሉ ውሎ አድሮ በነዚህ አሳሳቾች ስለነቁባቸው ፓትርያርኩ ተጨማሪ ስህተቶች ለመዳን ችለዋል።

ሶስተኛው ፓትርያርክ ብጹዕ ወ. ቅዱስ አቡነ ተክለሃይማኖት በእንጦረ ሊዳንምህረት፣ የካቲት 16 1978 ዓ.ም.

ፓትርያርኩ በደብረሊቃኝ ሆኖ ሲያቆጠ 1976 ዓ.ም

ፓትርያርኩ አመታዊውን መንፈሳዊ ጉባኤ በታላቁ የቤተክርስቲያን አዳራሽ ሲመሩ 1978 ዓ.ም.

በጉባኤው ከተሳተፉት ሊቃነ ጳጳሳት ጋር 1978 ዓ.ም

ፓትርያርኩ ከጳጳሳትና ከህዝቡ ጋር ታቦታትን አጅበው ከጳጳራዊ ወጪያ ደብራቸው ሲሸኙ 1979 ዓ.ም

በፓትርያርኩ ዙሪያ የተተከሉትን የደርግ መሳሪያዎች ለመቋቋም አስተዋይ የቤተክርስቲያን ተቆርቋሪዎች ፓትርያርኩን በምክር ያግኟቸው ነበር። ከነዚህ አንዱ ልዩ ረዳታቸው የነበሩት ብፁዕ አቡነ ባርናባስ ነበሩ።

ብፁዕ አቡነ ባርናባስ የፓትርያርኩ ልዩ ረዳት በደብረ ብስራት ቅዱስ ገብርኤል ቤተክርስቲያን አመታዊ በዓል ሲሳተፉ

እንዳስተዋልጋቸው ብፁዕ አቡነ ባርናባስ አስተዋይ፣ ብልህና መንፈሳዊ አባት ነበሩ።

ከ1976-78 ዓ.ም. በአገራችን በደረሰው ከባድ ድርቅና ርሃብ ምክንያት ብዙ ገዳማት መሬታቸው በደርግ ስለተነጠቀ ለረሃብ ተዳረጉ። አንዱ ደብረሊባኖስ ገዳም ነበር። የገዳሙ እጩጌ ፓትርያርኩ ስለነበሩና ከ400 የበለጡ መነኮሳት በርሃብ ስለተፈቱ ፓትርያርኩ አቡነ ባርናባስን ወደ ቢሮዬ ልከው አስጠሩኝ። ስለደረሰው ችግር ገልጸው አስቸኳይ የምግብና የልብስ ዕርዳታ እንዳፈላልግ ጠየቁኝ። ተሯሩጮ በእግዚአብሔር እርዳታ ከአንድ በጎ አድራጊ ድርጅት 200 ኩንታል ስንዴና 400 ብርድልብስ አገኘሁ። በአንድ ባለተሳቢ ትልቅ የጭነት መኪና አስጭኜ ወደ ደብረሊባኖስ ገዳም በመውሰድ መነኮሳቱ በተገኙበት ለገዳሙ አበምኔት ለጸባቱ ገብረሥላሴ አርአያ አስረክብሁ። ገዳሙ የሰጠኝን የደረሰኝ ሰነድ በነጋታው ለብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለሃይማኖት አስረክብሁ።

ፓትርያርክ ተክለሃይማኖት የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን የጣለባቸውን ከባድ ኃላፊነት ለመወጣት የተመኙትን ያህል ለመንቀሳቀስ ባለመቻላቸው ያዘኑ ነበር። በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ ደርግ በወጠነው ፀረሃይማኖት ዘመቻ መሠረት መንበረጸባላት ቅድስት ሥላሴን፣ ባዕታ ማርያምንና ግቢ ገብርኤልን ቤተክርስቲያናት ወደ ቤተመዘክርነት (ሚውዚየም) ለመለወጥ ኮሎኔል መንግሥቱ ያቀረበላቸውን ጥያቄ እንደማይቀበሉ ቁርጥ ውሳኔያቸውን ስለነገሩት ግንኙነታቸው ሻከረ። በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ላይ በተነጣጠረው የጥፋት ዘመቻ

በጣም ያዘኑ ነበር። በዙም ሳይቆዩ በሀዘን፣ በጾምና በስግደት ብዛት ሰውነታቸው ስለተዳከመ በጠና ታመው በጦር ኃይሎች ሆስፒታል ተኙ። ብዙም ሳይቆዩ ሞቱ። ሥርዓተ ቀብራቸው በታላቅ ሥነ ሥርዓት በመንበረ ጸባሉት ቅድስት ሥላሴ ካቴድራል ተፈጸመ። የቀብሩ ሥነሥርዓት ተጀምሮ እስኪያልቅ በኢትዮጵያ ራዲዮና ቴሌቪዥን ተላለፈ።

ብጹዕ አቡነ መርቆርዮስ አራተኛ ፓትርያርክ ተብለው የተሾሙት ነሐሴ 29 ቀን 1979 ዓ.ም. ነበር። የደብረ ብሥራት ቅዱስ ገብርኤል ቤተክርስቲያን አለቃ ሳሉ አባ ዘሊባኖስ ይባሉ ነበር። አቡነ መርቆርዮስ ተብለው የኦጋዴን ሃገረስብከት ጳጳስ በመሆን ተሾሙ። በ1972 ዓ.ም. ደግሞ የጎንደር ሃገረስብከት ሊቀጳጳስ ሆኑ። ለሥራ ወደ አዲስ አበባ በመጡ ቁጥር ወደ ብሥራተ ገብርኤል ቤተክርስቲያን ብቅ ሳይሉ አይመለሱም ነበር። ከ1975 እስከ 1978 ዓ.ም. እኔ የብሥራተገብርኤል የሰበካ ጉባኤ ምክትል ሰብሳቢ (የሕዝብ ተመራጭ) ሆኜ በማገለግልበት ጊዜ አቡነ መርቆርዮስ ሁለት ጊዜ በሰበካ ጉባኤው ስብሰባ ተገኝተው የልማትና የግንባታ ሥራችንን እንድንገፋበት አበረታቱን። የደብራችን አለቃ በነበሩበት ጊዜ ሥራ ወዳድ ነበሩ። በአገራችን አዲስ ፓትርያርክ በተመረጠ ቁጥር ደጋፊዎችና ተቃዋሚዎች ጎራ ለይተው ይሟገታሉ። ተቃዋሚዎች ሁለት ነጥቦችን አዘውትረው ያነሱ ነበር። አንዱና ዋናው የተቃውሞ ነጥብ አቡነ መርቆርዮስን እንዲመረጡ ያስደረገው ሻለቃ መላኩ ተፈራ ነው። ምክንያቱም

አራተኛው ፓትርያርክ በጽሕ መቅደስ ለቡነ መርቆሮስ በቀልቢ ገብሮኤል በዓልትምህርት ሲሰጡ ታህሳስ 19 1981 ዓ.ም

ሻለቃው የጎንደርን ህዝብ በሰበሰበ ባስባቡ ሲያስቃይና የኢ.ህ.አ.ፓ አባላት የነበሩ ወጣቶችን ሲጨፈጭፍ ለቡነ መርቆሮስ የተቃውሞ ድምጽ አላስሙም። በመሆኑም ደጋፊው ነበሩ የሚል አቋም ነው። ሁለተኛው ነጥብ ደግሞ የደርግ ሽንጎ አባል ነበሩ የሚል ነው። የመጀመሪያውን የተቃውሞ ነጥብ ለመደገፍም ሆነ ለመቃወም ተጨባጭ ማስረጃ ስላልቀረበ በዝምታ አልፈዋለሁ። የደርግ ሽንጎ አባል ነበሩ ለሚባለውም የወከሉት የጎንደርን ሀገረ ስብከት እንጅ ሕዝቡን አልነበረም። እንደርሳቸው ሌሎች ሲቃነጻጻሳት ሀገረስብከታቸውን ወክለው ተሳትፈዋል። እንደማስታውሰው ፓትርያርክ ተክለሃይማኖትም ቤተክርስቲያንን በመወከል በሽንጎውና በሌሎች የደርግ ጉባኤዎች እየተጠሩ ይገኙ ነበር። ስለሆነም ሁለተኛው ነጥብ ሚዛን የሚያነሳ ሆኖ አላገኘሁትም። ይልቁንስ ከተመረጡና አራተኛው ፓትርያርክ ከሆኑ በኋላ ያላዩት

ባህሪ ግራ የሚያጋባ ነበር። ከሕዝብ ክርስቲያኑ ጋር አዘውትሮ በመገናኘትና ሕዝቡን በመቀላቀል ፈንታ በታጠቁ ጠባቂዎች ተከበው በቢሯቸውና በመኖሪያቸው የቁም እስረኛ ይመስሉ ነበር። ከሕዝብ በመነጠላቸው ለተቃዋሚዎቻቸው የስም ማጥፋት ዘመቻ ሁኔታውን አመቻቹላቸው። በቅርብ ስለማውቃቸው በጊዜው የተከሰተውን ችግር በአግባቡ እንዲፈቱት ለማሳሰብ ህሊናዬ አስገደደኝ። ወደ መንበረ ፓትርያርክ በመሄድ ፓትርያርኩን ለማነጋገር፣ ልዩ ጸሐፊያቸው አቡነ ጎርጎርዮስን ቀጠሮ ጠየቅሁ። ለአንድ ሳምንት ያህል ምንም መልዕክት ስላላገኘሁ ለሁለተኛ ጊዜ ወደ መንበረ ፓትርያርክ በመሄድ ልዩ ጸሐፊያቸውን አነጋገርሁ። መልዕክቱን ለፓትርያርኩ ነግረው ፓትርያርኩ ምንም መልስ እንዳልሰጧቸው ነገሩኝ። እኔም ባገኘሁት መልስ ተገርሜ ወጣሁ። በአጋጣሚ ቀሲስ ከፍያለው መራሂን አገኘሁት። በወቅቱ በቤተክህነት ይሰራ ስልነበር ፓትርያርኩ ከሕዝቡ በመራቃቸው ተቃውሞ እየበዛ መምጣቱንና የእርምት እርምጃ በጊዜ ካልወሰዱ ቤተክርስቲያንም ችግር ላይ ልትወድቅ እንደምትችል በመግለጽ ፓትርያርኩን ሁለት ጊዜ ቀጠሮ ጠይቄ ስላልፈቀዱ መልዕክቱን እንዲያደርስልኝ ጠየቅሁት። እርሱም መልዕክቱን እንደሚያደርስ ቃል ገባልኝ። በመካከሉ አንዱ ነገር ሌላውን ሲቀሰቅስ ብዙም ሳይቆይ በዚያው ዓመት፣ በወያኔ ኢሕአዴግ ጣልቃ ገብነት፣ ፓትርያርክ መርቆሮስ በነሐሴ ወር 1983 ዓ.ም ከመንበራቸው ወረዱ። ፓትርያርክ መርቆሮስ ከሰልጣናቸው እንዲነሱ የፖሊቲካ ውሳኔውን የፈረመው በጊዜው የወያኔ ኢህዴግ ጠቅላይ ሚኒስትር

የነበረው አቶ ታምራት ላይኔ እንደነበረ ዊኪሊክስ የተባለው ምስጢር አጋላጭ ድህረ ገጽ አረጋግጧል። ከዚያ በኋላ ከጥቅምት እስከ ግንቦት ወር 1984 ዓ.ም በቤተክርስቲያን መሪዎች መካከል ስለተነሳው የሥልጣን ሽኩቻና መከፋፈል፣ እንዲሁም የተወሳሰበው ችግር በእግዚአብሔር እርዳታ ተወግዶ አምስተኛው ፓትርያርክ እስኪመረጡ ድረስ የሆነውን ሁሉ ወደፊት በዝርዝር እገልጻለሁ።

ከዚያ በፊት ግን ከግንቦት ወር 1983 ዓ.ም ጅምሮ የጎሳ ፖለቲካ በአገራችን የበላይነቱን ስለያዘ በተለይ ከ1984 ዓ.ም ጅምሮ የተከሰተውን የእርስበርስ ግጭት ለማብረድ በሃይማኖት መሪዎችና በአገር ሽማግሌዎች ስለተደረገው ጥረት አጠር አድርጌ ልግለጽ።

ሀ/ የሃይማኖት መሪዎችና የአገር ሽማግሌዎች ያደረጉት የሰላም ጉባኤ

የወያኔ ኢሕአዴግ አመራር በመላ አገሪቱ በቀስቀሰው የጉሳ ፖለቲካ ነውጥ ምክንያት እጅግ ብዙ ሰላማዊ ዜጎች እንደተጉዱ የአደባባይ ምስጢር ነው። የተቀጣጠለውን የፖለቲካ ቋያ ለማብረድና ብሎም ለመግታት የሃይማኖት መሪዎችና የአገር ሽማግሌዎች ምክክር አደረጉ። ለመፍትሄ ፍለጋ እንዲያመችም ወይይቶችና ጉባኤዎች ተደረጉ። በተለይ በአገሪቱ ዋና ከተማ በአዲስ አበባ በተለያዩ የሰላም ጉባኤዎች እንድንኝ በተደረገልኝ ጥሪ መሠረት ተገኝቼ ስለተሳተፍሁ በወቅቱ በግል ማስታወሻዬ የመዘገብሁትን ፍሬ ነገር ለአንባቢው ግንዛቤ እንዲረዳ በአጭሩ ልግለጽ።

የመጀመሪያው የሰላም ጉባኤ የተደረገው በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን መንበረ ፓትርያርክ አዳራሽ ውስጥ ነበር። ቀጥሎ ሌላ ትልቅ ጉባኤ በገንተ ጽጌ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያን ዘመናዊ የስብሰባ አዳራሽ ከጥር 8 እስከ 10 ቀን 1984 ዓ.ም ተደረገ። የጉባኤው ርዕስ «ሰላምን ፈልጋች፤ ተከተላችሁ» (መዝሙር 33:14) የሚል ሲሆን ጉባኤውን የመፋት፣ የቅዱስ ሲኖዶስ ሰበሰቢ ብፁዕ አቡነ ዜና ማርቆስ ነበሩ። በሰላም ጉባኤው የተሳተፉት የአርቶዶክስ፣ የእስልምና፣ የፕሮቴስታንትና የካቶሊክ ሃይማኖት መሪዎች፣ ከዩክፍለ ሀገሩና ከአዲስ አበባ የተመረጡ የአገር ሽማግሌዎች ነበሩ። ዶክተር ኢሚሊዮ ካስተሮ የኦሩጉዌ ተወላጅና የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማህበር ዋና ጸሐፊም በጉባኤው በመሳተፍ እጅግ ጠቃሚ ንግግር አድርገዋል። በጉባኤው ሰፊ ንግግር ካደረጉት መካከል አለቃ አያሌው ታምሩ፣ የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ፣ ዶክተር ታደስ ታምራት፣ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የታሪክ መምህር፣ አቡነ ጳውሎስ በአሜሪካ ሊቀ ጳጳስ፣ አቡነ ገብርኤል ሊቀ ጳጳስና አቡነ ማትያስ ሊቀ ጳጳስ ይገኙበታል። በታዛቢነት ደግሞ የአርመን ቤተክርስቲያን፣ የግሪክ ቤተክርስቲያን፣ የእንግሊዝ ቤተክርስቲያንና የጀርመን ቤተክርስቲያን ተወካዮች ተሳትፈዋል።

የጉባኤውን ትኩረት የሰበው፣ ግጭት በተከሰተባቸው አካባቢዎች ስለተፈጸሙ የግድያ፣ የድብደባ፣ የእስራት፣ የእንግልትና የንብረት ዝርፊያ ነበር። በዚህ ጉዳይ ሰፊ ሪፖርት ካቀረቡት ምዕመናንና ሽማግሌዎች መካከል፣ ከሐረርጌ ቀኛዝማች ለማ ኪዳኔ፣ ከአርቢ አቶ ጌታቸው ዲቡና አቶ ግርማ ወንዳፍራሽ፣

ከወለጋ አቶ ከበደ ኢተፋ፣ የ76 ዓመቱ አረጋዊ ፊታውራሪ ቅጣው ዘንቢ ከሰሜን ሸዋ፣ ግራዝማች ደበበ ይመር ከከፋ፣ ባላምባራስ እስማረ ተካ ከኢሉባቦር፣ ቀኛዝማች መብራቴ ሌንጮ ከናዝሬት፣ አቶ ተድላ ዘዮሐንስ ከአዲስ አበባ ይገኙበታል። በጉባኤው የተደረጉ ንግግሮችንና የቀረቡ የመፍትሄ ሀሳቦችን መሠረት በማድረግ ለጉባኤው ረቂቅ ውሳኔዎችን እንዲያቀርቡ ሶስት ቡድኖች ተሰየሙ። የቡድን አንድ ሰብሳቢ አቡነ መቃርዮስ፣ የቡድን ሁለት ሰብሳቢ አቡነ ናትናኤልና፣ የቡድን ሶስት ሰብሳቢ አቡነ ባስልዮስ ሆነው ተመረጡ። በሶስቱ ቀናት የሰላም ጉባኤ ወቅት የሰላም መደፍረስና የሕዝብ እልቂት ከተከሰተባቸው አካባቢዎች ከመጡት የአገር ሽማግሌዎች በተደጋጋሚ ከተነገሩት ቁም ነገሮች በማስታወሻ ደብተሬ ስላሰፈርሁ ጥቂት ፍሬ ነገሮችን ልጥቀስ።

1. እኛ ኢትዮጵያውያን ከሚያለያየን ይልቅ አንድ የሚያደርገን የጋራ ታሪክ፣ የተሳሰረ ባህልና በአንድ አምላክ የማመን ሃይማኖት አለን። ሁላችንም አንዱ እግዚአብሔር የፈጠረን ነን። ያለን አንድ የሆነ የሰው ባህሪ ነው። ሥልጣኔያችን የመነጨው ከአክሱም ሲሆን ደረጃ በደረጃ አገሪቱን አላበሰ። የቋንቋችንም መሠረቱ አንድ ሲሆን ቅርንጫፉ ከግንዱ አይለይም። ስለሆነም በአንድ እግዚአብሔር የተፈጠርን፣ ከአንድ ሥልጣኔ የመነጨን፣ በጋብቻ፣ በንግድ ልውውጥና በባህል መወራረስ የተሳሰርን ነን።
2. የህወከቱ፣ የዝርፊያውና የግድያውም ምንጮች ጠባብ አመለካከት ያላቸው የጉሳ ፖለቲካ ድርጅቶች ናቸው። እነዚህን ድርጅቶች የፈጠሩና የሚመሩ ደግሞ ሥልጣንን

በአቋራጭ ለመጨበጥ ታጥቀው የተነሱ የሥልጣን ሰብኞች ናቸው። ብዙዎች ውጭ አገር በፖለቲካ ጥገኝነት ለብዙ ጊዜ የቆዩ በመሆናቸው ፀረ ኢትዮጵያ የሆኑ የውጭ ኃይሎች ጥገኞችና ጭፍን መሳሪያዎች ናቸው። በዚህ ረገድ የኦሮሞ ነፃነት እስላማዊ ግንባር (አነእግ) የተባለው ቡድን ሰላማዊውን ኢትዮጵያዊ ዜጋ ማጅራቴን ቆርጦ የሚገድልበት ልዩ ካራ (ቢላዋ) ሳይቀር የሚላክለት በሊቢያው መሪ በመሐመድ ጋዳፊና በሌሎች አክራሪ እስላም አገሮች ጭምር ነው። ይህ ጣልቃ ገብና ሕገወጥ ተግባር በአስቸካይ እንዲቆም የሽግግሩ መንግሥት የዲፕሎማሲ ዘመቻ ማድረግ አለበት።

3. የጉሳ ፖለቲካን የሚያስፋፋ ጠባብ ቡድኖች ለአረመኔያዊ ተግባራቸው ጭፍን መሣሪያ የሚያደርጉት ትምህርትም ሆነ መሠረታዊ ዕውቀት የሌለውን የኦሮሞ አራሽና ዘላን ነው። ስለዚህ በህዝብ የታከሰ ገንዘብ የተሠራው የኢትዮጵያ ፊደላዊና የቴሌቪዥን ጣቢያ ለወያኔ ኢህአዴግና ለጎሳ ድርጅቶች አፍራሽ ፕሮፓጋንዳ ማሠራጫ በመሆን ፋንታ ሕዝቡን ስለሰላም፣ ስለፍቅር፣ ስለአንድነት በማስተማር ወደ ሰላማዊ ኑሮ እንዲመለስ ያሳስለሰ ጥረት ማድረግ ይገባቸዋል።
4. በአሩሲ ብቻ ከሐምሌ ወር 1983 ዓ.ም ጀምሮ አስከ ታህሣሥ 1984 ዓ.ም 2600 ሰላማዊ ዜጎች፣ በተለይም የክርስትና ሃይማኖት አገልጋዮች (ቄሶች፣ ዲያቆናት) እና ምዕመናን በሊቢያ ካራ ታርደዋል። የ14ሺህ ሕዝብ ቤት ተቃጥሏል። በመሆኑም 70 ሺህ ሕዝብ መጠለያ አጥቷል። ከ12 ሺህ በላይ ከብት ተዘርቷል። 167 ትምህርት ቤቶች ወድመዋል። 126 ትምህርት ቤቶች ተዘግተዋል። ብዙ መምህራን ተገድለዋል

የተረፉት ተሰደዋል። ከየገጠፍ ትምህርት ቤቶች የወር ደግሞቻቸውን ለመቀበል ወደ አሰላ ከተማ ሲጓዙ ብዙ መምህራን በመንገድ ላይ ተገድለዋል።

5. በደቡብ ኢትዮጵያ ሕግ የለም። ሰላማዊ ሕዝብ እየታረደ የአንሰሳ ሞት እየሞተ ነው። የዋሁንና ሞችን የገጠር አራሽና ዘላን አሮሞ በቅጥፈት ፕሮፓጋንዳ እየጠመዘዙ የአረመኔ ሥራ የሚያስሩት በአመዛኙ በአዲስ አበባ ከተማ ቁጭ ብለው መርዛቸውን የሚረጩ የጉሳ ፖለቲካ ካድሬዎች ናቸው።
6. የወያኔ ኢሕአዴግ አመራር ሰላማዊውን ዜጋ «ነፍጠኛ» «ጨቋኝ» «መጤ» የሚሉ የቅጽል ስም በመለጠፍ ሕዝብን ከሕዝብ በማጋጨት ያጋድላል። ይህን ሰይጣናዊ ሥራ የሚሰራው ሕዝብን በጉሳና በሃይማኖት በመከፋፈል የሥልጣን ጊዜውን ለማራዘምና የኢትዮጵያን ሕዝብ ህብት እንደልቡ ለመዝረፍ እንዲያመቸው መሆኑ ግልጽ እየሆነ ሄዷል።
7. የወያኔ ኢሕአዴግ አመራር አሮሞውንም በመከፋፈል አርስ በርሱ እያፋጀው ነው። አሮሞውም ባለማወቁና ባለመንቃቱ በሆነ ባልሆነው ምክንያት እርስ በርሱ እየተላለቀ ነው።
8. ወያኔ ትግራይ የሥልጣን የበላይነቱን ከጨበጠ ጀምሮ በትግራይ ውስጥ ሰላም ሰፍኖ የሕዝቡ ትኩረት በልማት ላይ መሆኑን በየዕለቱ በሬዲዮ ዜና ይነገራል። ነገር ግን ለቀምት (ወለጋ) ላይ ጉባኤ በሚደረግበት ጊዜ ጉልቶ የሚነገረው ስለጦርነት ነው። ስለልማት የሚናገር የወያኔ ባለሥልጣን የለም።
9. ሰላም አደፍራሾችን በመቃወም ታህሣሥ 14 ቀን 1984 ዓ.ም በጅማ ከተማ ከፍተኛ ሰላማዊ ሰልፍ ተደረገ። ቢያንስ ከ20

ሺህ ሕዝብ በላይ ተሰለፈ። ነገር ግን በወያኔ ኢሕአዴግ ተጽዕኖ የተሰለፈውን ሕዝብ ቁጥር እጅግ በጣም ዝቅ አድርገው በራዲዮና በቴሌቪዥን ዜና ገለጹ። በአክራሪው የአሮሞ እስላማዊ ግንባር (አንእግ) ቀስቃሽነት የቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያን ሲቃጠል እስላም ያልሆነ ኢትዮጵያዊ አማራጽ ጉራጌ፣ ትግሬ ወዘተ... ቤቱን፣ ንብረቱን፣ ክልሉን ለቅቆ እንዲወጣ የተጠነሰሰውን ሕገወጥ ሴራ ለማክሸፍ ሰላማዊ ሰልፍ ማድረግ አስፈላጊ ነበር። በጅማ «ሰላምና መረጋጋት» የማወናበጃ ስም ሲሆን ተግባሩ ህወከትንና ብጥብጥን መፍጠር ነበር። በየትምህርት ቤቱ ከህፃናት ጀምሮ በጉሳ ተከፋፍሏል። ከ500 በላይ መምህራን ማስተማር ስላልቻሉ ሥራ ፈተው ደሞዝ ያገኛሉ። ለማን አቤት ይባላል? ሕግ አስከባሪ ፖሊስ የለም። ለፍትህ የቆመ ዳኛ የለም። ጉራጌውንና አማራውን፣ እስላምም ሳይቀር ውጡ በማለት እየዛቱባቸው ነው።

10. የወያኔ ኢሕአዴግ የማስታወቂያ ሚኒስትር (የአነጉ ዲማ ነገዎ) እና የአገር አስተዳደር ሚኒስትር (ኩማ ደመቅሳ-አህዴድ) የሆኑት ባለሥልጣኖች የዘወትር ቅስቀሳቸው «ነፍጠኛ»፣ «አማራ» በማለት ሕዝቡን እርስ በርሱ እያባሉት ነው። የሁከቱ፣ የእልቂቱና የጠቅላላው ሴራ ምንጩና መፈልፈያው እዚህ አዲስ አበባ ውስጥ ነው። እነዚህ አደገኛ ግለሰቦች በቅድሚያ ካልጠፋ ያጠፋናል። አገሪቱንም ያጠፋታል። ታዲያ፣ ይህችን የደማችና የቆሰለች አገር እንዴት እናድናት?»

ከላይ አጠር አድርጌ ከማስታወሻ ደብተራ ጨምቄ ያቀረብሁት የጉባኤተኞች እሮሮና ብሶት ምን ያህል መራራና ጠንካራ እንደነበረ እንባቢው በቂ ግንዛቤ እንዲያገኝ ነው።

በተሰየሙት ሶስት ቡድኖች ተረቅቆ ለጉባኤው የቀረበው ሪፖርትና የውሳኔ ህላብ አስፈላጊው ማሻሻያ ተደርጎበት ፀደቀ። የሰላም ጉባኤው አስቸኳይ መፍትሄ እንዲሰጣቸው ከጠቆማቸው መካከል አነዚህ ጉላ ብለው ታይተዋል።

«አንደኛ ኢትዮጵያ የብዙ ብሔረሰቦች እንጂ የብዙ ብሔሮች አገር አይደለችም። ስለዚህ ኢትዮጵያ አንድ ብሔር በመሆኗ «ብሔሮች» የሚለው ቃል ተቀባይነት የለውም።

ሁለተኛ የፖሊቲካ ድርጅቶች ሕዝቡን በጉላ፣ በቋንቋና በሃይማኖት የመከፋፈል እንቅስቃሴያቸውን ባስቸኳይ እንዲያቆሙ።

ሶስተኛ በመሰረቱ ሃይማኖትና ፖሊቲካ የተለያዩ ስለሆኑ ሊጣመሩ አይገባም። የአሮሞ እስላማዊ ግንባር (አንእግ) የሃይማኖት ድርጅት በመሆኑ ትጥቁን ፈትቶ ከፖሊቲካ ተግባሩ መታገድ ይኖርበታል። ሕጋዊ ገደብ የሌለው «ዲሞክራሲ ውጤቱ ጥፋትና ውድቀት መሆኑን ሁሉም ሊገነዘበው ይገባል።»

አራተኛ በሽግግሩ መንግሥት ቁጥጥር ሥር የዋሉት የብዙሃን መገናኛ መሣሪያዎች ራዲዮ፣ ቴሌቪዥን፣ ጋዜጣና መጽሔት የሚያስተላለፉት መረን የለቀቀና ሕዝብ ከሕዝብ የሚያፋጅ ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ባስቸኳይ እንዲቆም። ይህ አደገኛ የፖሊቲካ ቅስቀሳ ካልቆመ ለሚከተለው ህውከትና የህይወትና የንብረት ጥፋት ተጠያቂው የሽግግሩ መንግሥት እንደሆነ መታወቅ አለበት።

አምስተኛ በሰላም ጉባኤው የተሳተፉት አራቱም የሃይማኖት ክፍሎች - ኦርቶዶክስ፣ እስላም፣ ፕሮቴስታንትና ካቶሊክ - በየዕምነት ዘርፋቸው ሕዝቡን ስለሰላም፣ ስለአንድነትና ስለፍቅር ጠቃሚነት ጠንክረው እንዲያስተምሩ።

በመጨረሻም የዓለም አብያተክርስቲያናት ምክር ቤት (ወርልድ ካውንስል ኦፍ ቸርችስ) ዋና ደሐፊ ዶክተር ኤሚሊዮ ካስትሮ ለጉባኤው ካቀረቡት ንግግር አንኳር ናቸው ያልጓቸውን መልዕክት አዘል ቁምነገሮች መጥኚ ላቅርብ።

1. «ሰላምን ከልባችን ከፈለግነው ልናገኘው እንችላለን። ጦርነትና የእርስ በርስ ግጭት ለማንም አይጠቅምም። ጦርነትንና ግጭትን ማስቀረት ይቻላል። ሆኖም ሰላም ያለ ድካም አይገኝም፤ የሰላም ትግላችንን እናጠንክር።
2. የጋራ ተስፋ፣ የጋራ ህልም፣ የጋራ ትልም በጣም ጠቃሚ ነው። ተስፋና ራዕይ ከሌለን የወደፊቱ ሕይወታችን ጨለማ ይሆናል። ስለሆነም፣ በጋራ ማሰብ፣ በጋራ መሥራት ጠቃሚ ነው። የሃይማኖት ዕምነታችሁም የጋራ ሕይወትን ይሰጣችኋል።
3. በጋራ፣ በህብረትና በአንድነት ያልተዋቀረ ህገርና መንግሥት ዘላቂነት አይኖረውም።
4. ሰላም ማለት ልማት፣ እድገት ማለት ነው። ወጣቱ አገር ተረካቢው ትውልድ የተስፋ ጭላንጭል ካላገኘ ሰላም ይኖራል ማለት አይቻልም። የልማት ሥራዎችን በመክፈት ሥራፈት ወጣቶችንና ቦዘኔዎችን ሥራ በማስያዝ ዘላቂ ሰላምን ማስገኘት ይቻላል። ስለዚህ ዜጎች ሠርተው የሚኖሩበትን ምቹ ሁኔታ እንፍጠር ሰላም እንዲወርድ ጠንክረን እንፀልይ እርስ በርሳችን እንጽናና። እንበርታ። ጸሎት ሥራ ነው። ሥራም ፀሎት ነው።»

በቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያን አዳራሽ ለአራት ቀናት የተደረገው የሰላም ጉባኤ ውጤታማ ነበር። ነገር ግን ብዙም

ሳይቆይ ሰላም ደፈረሰ። መነሻውና ቅርጹ የጉጥና የጉሳ ፖሊቲካ ቢመስልም ይዘቱ ግን የሥልጣን ሽኩቻ ነበር።

ለ/ ቤተክርስቲያን በጉሳና በጉጥ ሽኩቻ ታመሰች

ወያኔ ኢሕአዴግ የምኒልክን ቤተ መንግሥት ከተቆጣጠረ ጀምሮ በመላ አገሪቱ ሰላም እንደደፈረሰ ሁሉ በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንም ውስጥ ሰላም ጠፋ። በመሆኑም ከጥር አጋማሽ 1984 ዓ.ም ሰላምና መረጋጋት እንዲሰፍን በጠቅላይ ቤተክህነት (መንበረፓትርያርክ) የጉባኤ አዳራሽ ስብሰባዎች ተደረጉ። በነዚህ ስብሰባዎች የተሳተፉት የጠቅላይ ቤተክህነት ሠራተኞች፣ የገዳማትና የአድባራት አለቆችና የሰበካ ጉባኤ አባላት ነበሩ። በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ውስጥ የተከሰተው መከፋፈል እንዲቆምና የቤተክርስቲያን መሪዎችና አገልጋይ ካህናትና ዲያቆናትም በሰላም፣ በፍቅር፣ በስምምነትና በህብረት መንፈሳዊ አገልግሎታቸውን እንዲያበረክቱ ምክርና ጥሪ ቀረበ። ውጥረቱ እምብዛም ባለመርገቡ የካቲት 20 ቀን 1984 ዓ.ም በአዲስ አበባ ለሚገኙ እውቅ ምዕመናንና የቤተክርስቲያን ደጋፊዎች ጥሪ ተደርጎ በትልቁ የመንበረ ፓትርያርክ አዳራሽ አንድ ቀን የፈጀ የሰላም ጉባኤ ተደረገ። በወቅቱ የብሥራተ ገብርኤል ቤተክርስቲያን የልማት ኮሚቴ ምክትል ስብሰባና የእንጦጦ ሐመረኖህ ኪዳነ ምህረት ገዳም የልማት ኮሚቴም ምክትል ስብሰባ በሰላምና በጥሩ ጉባኤው ተካፈለሁ። ጉባኤውን በፀሎተቡራኬ የከፈቱት አቡነ አብርሃም ሲሆኑ አቡነ ያዕቆብ ደግሞ «ሰላም፣ አንድነትና ፍቅር በቤተክርስቲያናችን እንዲሰፍኑ» በሚል ርዕስ ንግግር አደረጉ። ቀጥሎም አቡነ ማትያስ

«ቤተክርስቲያን የሰላም መፍለቂያ ምንጭ ናት» ካሉ በኋላ «በቤተክርስቲያናችን ውስጥ ሰላም ከሌለ በአገሪቱ ሰላም አይገኝም» በማለት ደመደሙ። አቡነ ሰላማና አቡነ ቀውስቶስም ስለሰላም አስፈላጊነት በተመስጦ ንግግር አደረጉ። ሰፊ ንግግር ካደረጉልን አባቶች የሚከተሉትን ቁም ነገሮች በዕለቱ መዝግቧልሁ።

1. ከቀኖና ቤተክርስቲያን ውጭ በቀድሞው ፓትርያርክ በአቡነ መርቆርዮስ ጊዜ ተገልለው የነበሩ (ጡረታ የወጡ) አባቶች (ሊቃነጳሳት) ወደ ሲኖዶስ ተመልሰዋል።
2. በቤተክህነት ውስጥ የተነሳው እሳት እንዲጠፋ ተደርጓል የአባቶች (የጳጳሳት)፣ የካህናትና የምዕመናን አንድነትና ሰላም ካልተገኘ ቤተክርስቲያን ልትቀና አትችልም። ችግሩን ለመፍታት የምዕመናን ተሳትፎ ወሳኝ ነው።
3. ቤተክርስቲያን የሁሉም ናት። የዘር ልዩነት፣ በጉጥ፣ በሸንተረር፣ በመንደር መከፋፈል ሊደረግ አይገባም። የተከፋፈሉ አባቶችን በማስማማቱ ሂደት በተቃራኒ ቡድኖች መካከል ይሰነዘሩ የነበሩትን ቃላት በጉባኤው ለመጥቀስ ያሳፍራል፣ ያሸማቅቃል። በዝምታ ማለፉ ይመረጣል። ሁላችንም ለአንድነት፣ ለሰላም፣ ለፍቅር በጽናት መቆም አለብን። ያን ጊዜ በልበሙሉነት ለቤተክርስቲያን ሰላምና ለአገር ሰላም መቆም እንችላለን። የችግሩ ምንጭና ማዕከል ከጠራ ዳሩም ይጠራል። የፈነዳው ትርምስና የተፈጠረው ችግር በመጠኑም ቢሆን አሁን ቀንሷል።
4. ሹመት የሚጸናው ምዕመናን ሲደግፉት ነው። በጉች ከሌሉ እረኛ አይኖርም።

5. እስካሁን ለሰብከተወንጌል በቂ ትኩረትና ተገቢ ክብር አልተሰጠውም። እስካሁን ምዕመናን እንዲገቡ/እንዲርቁ እንጂ እኛን እንዲቀርቡ አላደረግንም። ለሁን ግን የሚደረገውን ሁሉ በመታዘባቸው ምዕመናን ነቅተዋል። ምዕመናንን ቀርበንና አቅርበን የተከሰተውን አደገኛ አዝማሚያ ለማስተካከል እንዲረዱን እናድርግ። ቤተክርስቲያንን የወላድ መካን እንዳናደርጋት ታላቅ አደራ አለብን። ለዚህ ነው የምዕመናን ተወካዮች በዕለቱ በብዛት የተሳተፉት።

6. ቤተክርስቲያናችን አርቆ አስተዋይ መሪ፣ አስተባባሪና አስተማሪ በማጣቷ ልጆቻችንና የተወሰኑ ችግረኛ ምዕመናን ወደ ሌላ ዕምነት (መጤ ሃይማኖት) በስልትና በተለያዩ የማግባቢያ ዘዴዎች ከጉያችን እየተወሰዱብን ነው። በመካከላችን ሰላም ከሰፈነ ጠንክረን ወንጌልን ለማስተማርና የእቅስቃሴያችንን አድማስ ለማስፋት እንችላለን። ስለዚህ ተስፋ አንቁረጥ። ክርስቲያን ተስፋ አይቆርጥም።»

ከጥቅምት 12 ቀን 1984 ዓ.ም ጀምሮ በፊት ወደ ጡረታ ተገልለው የነበሩት ሊቃነ ጳጳሳት ወደ ሲኖዶስ አባልነታቸው በሲኖዶሱ ውሳኔ ተመለሱ። ብፁዕ አቡነ ዜና ማርቆስም አቃቤ መንበር ተብለው በተጠባባቂ ፓትርያርክነት ሥራቸውን መሥራት ጀመሩ። በመሆኑም ላይ ላዩን ሲያዩት ሁሉም ነገር ሥርዓት የያዘ ይመስል ነበር። ነገር ግን የፕትርክና ሹመቱን ለማግኘት በተወሰኑ ሊቃነ ጳጳሳት መካከል የውስጥ ለውስጥ ሽኩቻ ተጀመረ። በሲኖዶሱ የተሰየሙት ብፁዕ አቡነ ዜና ማርቆስ ቀና እና በጌ ባህሪ ያላቸው መሆኑ በሁሉም የታወቀ ቢሆንም ተሻኪች ቡድኖች ስበብ እየፈጠሩ ያስቸግሯቸው ነበር። ሲራና ተንኲል በመሰራት

የመሪነታቸውን መደበኛ ሥራ ሳይቀር ማሰናከል ጀመሩ። ሽኩቻው እየተባባሰ ወደ መፋጠጥ ደረጃ ደረሰ።

በሥልጣን ሽኩቻው ሶስት ቡድኖች ጉላ ብለው ይታዩ ነበር። እነርሱም «የሸዋ ቡድን»፣ «የጌንደር ቡድን» እና «የትግራ ቡድን» እየተባሉ ይጠሩ ነበር። «የሸዋው ቡድን» አቡነ ማቴዎስ እምስተኛው ፓትርያርክ እንዲሆኑ ውስጥ ለውስጥ ቅበቀሳ ያደርግ ነበር። የአቡነ ማቴዎስ ደጋፊዎችም «ቀጣዩ የቤተክርስቲያን መሪ» እርሳቸው እንደሚሆኑ የቆዩ ንግርት (ትንቢት) እንዳለ በሰፊው ያስወሩ ነበር። «የጌንደር ቡድን» መሪው አቡነ መልክጼዴቅ ነበሩ። ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ መርቆሪዮስ ከመንበራቸው የወረዱት በወያኔ ትግራይ ተጽዕኖ በመሆኑ ቀጣዩ ፓትርያርክ የጌንደር ተወላጅ መሆን እንዳለበት የቡድኑ ደጋፊዎች ይቀሰቅሱና በሰፊው ያስወሩ ነበር። በመሆኑም ይህ ቡድን ሹመቱ ለአቡነ መልክጼዴቅ ሊሆን ይገባል ወደሚለው አዝማሚያ አዘነበለ። ይሁንና እኒህ ጳጳስ ሊቀሥልጣናት ሀብተማርያም ወርቅነህ በሚባሉበት ጊዜ ወደቤተመንግሥቱ በጣም በመቅረብ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ልዩ ካቢኔ (የመረጃ ክፍል) ውስጥ ሹም ሳሉ ይሠሩት የነበረው ተግባር እምብዛም ከመንፈሳዊ ተልዕኮ ጋር ያልተጣጣመ ስለነበረና በተለይም ኩሎኔል (በኋላም ሜ.ጀ.) ነጋ ተገኝ በኩንጌ በተባበሩት መንግሥታት ጦር ውስጥ ተመድቦ ሲሰራ እንዲት ጃማይካዊትን ወድዶ ሲያገባ በተክሊል ያጋቡት ሊቀስልጣናት ሀብተማርያም ነበሩ። ይሁንና መኩንኑ ወደ ቤተመንግሥቱ ተጠግቶና ተጋብቶ እንዲያድግና ወገኖቹንም እንዲያነሳ በነብላታ አድማሱ ረታና በነሊቀሥልጣናት ሀብተማርያም ወርቅነህ ጌትጓችነት የሕግ ሚስቱን ፈትቶ የንጉሱን የልጅ ልጅ ልዕልት ሰብላ ደስታን

ሲያገባ ለሁለተኛ ጊዜ በተክሊል ያጋቡት ሊቀሥልጣናት ሀብተማርያም ወርቅነህ ስለነበሩ በሃይማኖት አጥባቂው የኢትዮጵያ ሕዝብ ተናቂ ተጠሉ። በተጨማሪም ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ መርቆርዮስ ፓትርያርክ በነበሩበት አጭር ጊዜ የተከሰቱ ጠባብና የጉጠኝነት አዝማሚያዎች፣ የሊቃነ ጳጳሳት ወደ ጡረታ መገለልና ሌሎችም ቅሬታዎች የተፈጠሩት በአቡነ መልክጼዴቅ ምክርና ግፊት እንደነበረ ብዙዎች ያምኑ ነበር። በእንቅርት ላይ ጀሮ ደግፍ እንዲሉ፣ ፓትርያርክ መርቆርዮስ እንዲወርዱ ሲደረግ አቡነ መልክጼዴቅ የኅላ ተቃውሞ ካለማሳየታቸውም ሌላ አቃቤ መንበሩን ብጽዕ አቡነ ዜናማርቆስን በቅርብ እንዲረዱ ከተመረጡት የኮሚቴ አባላት አንዱ እርሳቸው ስለነበሩ እውነተኛ አቋማቸው ለብዙ ሰው ግልጽ አልነበረም ።

ሌላው በስልጣን ሽኩቻው ይራወጥ የነበረው ሶስተኛው ቡድን ደግሞ «የትግሬ ቡድን» የሚባለው ነበር። ለፓትርያርክነት ብለው የቡድኑ ደጋፊዎች የሶስት ሊቃነጳጳሳትን ስም ያነሱ ነበር። እነርሱም፣ አቡነ መቃሪዎስ፣ ለረጅም ጊዜ የሳጃም ሃገረሰብከት ሊቀጳጳስ የነበሩ፣ አቡነ ናትናኤል ለረጅም ጊዜ የአሩሲ ሃገረሰብከት ሊቀጳጳስ የነበሩና አቡነ ማትያስ፣ በኢየሩሳሌም ሊቀጳጳስ ሆነው ሲሰሩ ቆይተው ሥራቸውን በመልቀቅ በአሜሪካ በስደተኝነት ሲኖሩ ሃዋርያ ሊቀ ጳጳስ የተባሉት ነበሩ። «የትግሬው ቡድን» ዋና አስተባባሪ የልማትና የክርስቲያናዊ ተራድኦ መምሪያ ሃላፊ የነበሩት አቡነ ጢሞቴዎስ ነበሩ። የሶስቱም ተሻጂች ቡድኖች አባላት ያልነበሩ በርካታ ሊቃነጳጳሳት ነበሩ። የሶስቱም ቡድኖች የውስጥ ለውጥ ሽኩቻ ቀጥሎ በሚያዝያ ወር 1984 ዓ.ም. ወደ ከረረ መፋጠጥ አመራ። በሚቀጥለው ወር በግንቦት ወር የአመቱ

ሁለተኛ የቅዱስ ሲኖዶስ መደበኛ ጉባኤ የሚደረግበትና ቤተክርስቲያንን የሚመለከቱ ውሳኔዎች የሚወሰዱበት ወሳኝ ጊዜ ነበር። የአመቱ የመጀመሪያ ሲኖዶስ መደበኛ ጉባኤ እንደተለመደው በጥቅምት ወር ተደርጓል። የግንቦቱን የሲኖዶስ ጉባኤ ለማካሄድ ቢቻል የመላው ሊቃነጳጳሳት መሳተፍ፣ ካልሆነም ቢያንስ ምልዐተ-ጉባኤ መሟላት አለበት። በአገረሽውና በከረረው የቡድን ሽኩቻ ይህ ሊሟላ አልቻለም። በመሆኑም የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን መንፈሳዊ መሪነትዋና ተደማጭነቷ እደጋ ላይ እንደደረሰ ለአስተዋይ ሁሉ ግልጽ ነበር። ከብጽዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለሃይማኖት ጊዜ ጀምሮ ከጠቅላይ ቤተ ክህነት ኃላፊዎችና ከብዙ ሊቃነ ጳጳሳት ጋር በሥራ ምክንያት የቅርብ ግንኙነት ነበረች። ለኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ከሚቆረቆሩና ለዕድገቷና ለልማት ነክ ተግባሯ አስተዋጽኦ ከሚያደርጉ ምዕመናንና ከአያሌ የደብርና የገዳማት አስተዳዳሪዎች ጋርም የሰራ ግንኙነት ነበረች። በመሆኑም በሲኖዶስ አባላት መካከል ስላገረሸው የቡድን ሽኩቻ በየጊዜውና በየዕለቱ እስማ ነበር። እየዋለ እያደረ የምሰማው ሁሉ ከአባቶች የማልጠብቀው በመሆኑ በጣም አሳሰበች። በአገራችን ኢትዮጵያ ህውከት፣ ጸብና ግጭት ሲፈጠር በተለምዶ «የአገር ሽማግሌ ጠፋ እንዴ?» ይባላል። ለዚህ አጣጣሪ ጉዳይ የአገር ሽማግሌ ለመሆን ስለቤተክርስቲያን በቂ ዕውቀት፣ ተመክሮና በምዕመናንም ተቀባይነት ያላቸውን በአዕምሮዬ ማሰላሰል ጀመርኩ። ገና ወደ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ1945 ዓ.ም ስመደብ በትምህርት ሚኒስቴር ሹም የነበሩትና በኋላም የጠቅላይ ቤተክህነት ዋና ሥራ አስኪያጅ

በመሆን ለረጅም ጊዜ ያገለገሉትን አቶ መኰንን ዘውዴን በቅርብ ስለማውቃቸው ደወልሁና በቀጠሮው ሰዓት ቤታቸው ሄድሁ።

ሐ/ የአገር ሽማግሌዎች ወሳኝ አስተዋጽኦ

በቅሎ ቤት በሚባለው አካባቢ በሚገኘው ቤታቸው እንደደረሰሁ አቶ መኰንን ዘውዴና ባለቤታቸው ተቀበሉኝ። ቡናችንን እየጠጣን ወደርሳቸው የሄድሁበትን ምክንያት እንደሚከተለው ገለጽሁባቸው። የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ቁንጮና መሪ የሆነው ቅዱስ ሲኖዶስ በውስጡ በተነሳው መከፋፈል ምክንያት ቤተክርስቲያኖችን አደጋ ላይ ልትወድቅ እንደምትችል ስጋቴን በመጥቀስ በወቅቱ የሰማሁትን ሁሉ ዘርዝሪ አጫወትኋቸው። እርሳቸውም እኔ የነገርኋቸውን ሁሉ እንደሚያውቁ ገልጸው በሁኔታው ግራ ተጋብተው እንደኔ በስጋትና በጭንቀት ላይ መሆናቸውን አቶ መኰንን ዘውዴ ገለጹልኝ። እኔም በመቀጠል እርስዎና ሌሎች በርካታ የአገር ሽማግሌዎች ተሰባስባችሁ በፀሎት እግዚአብሔርን ለምናችሁና እርሱን መከታ አድርጋችሁ የተከፋፈሉትን የቤተክርስቲያን መሪዎች ማስታረቅ አለባችሁ፤ አልኋቸው። አቶ መኰንን ዘውዴም በሃሳቤ ተስማምተው ዕድሜዬ ሽማግሌ ባያሰኘኝም፤ በምሁሩ አካባቢ፤ በቤተክርስቲያን መሪዎችና በምዕመናንም ዘንድ ዕውቅናንና ከበሬታን ለማግኘት በመብቃቴ ተመካክረን በምናቋቋመው የሽምግልና ቡድን አባል መሆን አንዳለብኝ ገለጹ። እኔም የእኔ መገኘት የሚረዳ ከሆነ የምችለውን ሁሉ አስተዋጽኦ ለማበርከት ወደ ኋላ እንደማልል አረጋገጥሁባቸው።

ከዚያም ለሽምግልና ይበቃሉ ያልናቸውን ምዕመናን እያሰላሰልን መመዝገብ ጀመርን። ዝርዝሩ 12 ዕውቅ ምዕመናንን ያቀፈ ነበር። እነርሱም፦

1. አቶ ገብረእግዚአብሔር ገብሩ	7. ጄኔራል አባተ በዛ
2. አቶ መኰንን ዘውዴ	8. ጄኔራል ጥላሁን ቢሻኔ
3. ፊታውራሪ ነጋሽ ወርቁ	9. አቶ በሪሁን ከበደ
4. አቶ በላይ ገሠሠ	10. አቶ ሙሉጌታ አየለ
5. ደጃዝማች ኃይለሥላሴ	11. አቶ ንዋይ ገብረጻድቅ ገብረመድህን
6. ቀኛዝማች በለጠ እርገቱ	12. አቶ ሳሙኤል ዓለማየሁ

ከሁለታችን በቀር ለአስሩም የአገር ሽማግሌዎች አቶ መኰንን ዘውዴ እየደወሉ ውጥናችንን እንዲገልጹባቸውና ትብብራቸውን እንዲጠይቁ ተስማማን። አቶ መኰንን የተቻላቸውን ሁሉ ካደረጉ በኋላ ከአስሩ ሶስቱ ብቻ ሙሉ ፈቃደኝነታቸውን አስታወቁ። ስለሆነም በቤተክርስቲያን መሪዎች መካከል እርቅና ሰላም እንዲወርድ የተቻለንን የሽምግልና ጥረት ለማድረግ ፈቃደኛ የሆነው አምስት አባላት የመጀመሪያውንና እስከፍጻሜው ያደረግናቸውን ተከታታይ ስብሰባዎች አደረገን። አባላቱም አቶ መኰንን ዘውዴ፤ አቶ ገብረእግዚአብሔር ገብሩ፤ ፊታውራሪ ነጋሽ ወርቁ፤ አቶ በላይ ገሠሠና አቶ ሳሙኤል ዓለማየሁ ነበርን።

መልካም አጋጣሚ ሆኖ አምስታችንም የቅዱስ ሲኖዶስ አባላትን እናውቃቸው ነበር። በተለይ አቶ መኰንን ዘውዴ ለረጅም ጊዜ የጠቅላይ ቤተክህነት ዋና ሥራ አስኪያጅ ስለነበሩ ስለእያንዳንዱ ሊቀጳጳስ ዝርዝር ዕውቀትና ከማናችንም የበለጠ

ከቀኝ ወደ ግራ፡ አቶ መኮንን ዘውዴ፣ ፊታውራሪ ንጋሽ ወርቁ፣ አቶ ሳሙኤል አለማየሁ፣ አቶ ገብረአግዚክወርቅ ገብሩና አቶ በላይ ገበየሁ

ቀረቤታ ነበራቸው። እርቅና ሰላም እንዲወርድ በቅድሚያ ምን ማድረግ እንዳለብን በሰፊው ተመካከርን። ቀጥሎም የሽምግልና ጥረታችንን ሊያጠናክሩ የሚችሉና በቡድን ሽኩቻው ሳይነካኩ ገለልተኛ የነበሩ ጳጳሳትን ወደየመኖሪያቸው በመሄድ በቆይታ (በምስጢር) አነጋገርናቸው። ጉዳዩ እጅግ አሳሳቢ በመሆኑ ሙሉ ትብብር እንደሚያደርጉልን በመግለጽ የሽኩቻውን አጀማመርና ሂደት በዝርዝር ገለጹልን። በቅድሚያ ማነጋገር ያለብንን የሲኖዶስ አባላትንም ጠቆሙን።

አስፈላጊውን የመንደርደሪያ ቅድመ ዝግጅት አጠናቅቀን የማስታረቁን ጥረት ከሚያዝያ 21 ቀን 1984 ዓ.ም ጀምሮ በይፋ ጀመርን። ከውስጥ አወቅ አባቶች ባገኘነው ዝርዝር መረጃ መሰረት የሰልጣን ሽኩቻው በወቅቱ የከረረው በ«ጉንደሬው ቡድን» ና

በ«ትግሬው ቡድን» መካከል መሆኑን ተረዳን። የ«ሸዋው ቡድን» ለጊዜው ተልዕኳችንን እንደማያሰናክልብን ስለገመትን ትኩረታችንን በሁለቱ «ግንፍል» ቡድኖች ላይ አደረግን። ስለሆነም በቅድሚያ ሚያዝያ 22 ቀን 1984 ዓ.ም ወደ መንበረ ፓትርያርክ በመሄድ ከተወሰኑ ሊቃነ ጳጳሳት ጋር ውይይት ጀመርን። እንደለመድሁት በዕለቱ ከመዘገብሁት ከማስታወሻ ደብተሬ ፍሬ ፍሬ ነገሮችን እንደአባባላቸው (እንደተናጋሪው ቋንቋ) ልጥቀስ። የታሪክ ምስክርነት በመሆኑ የተናጋሪዎችንም ስም መጥቀስ አስፈላጊ መሆኑን አምኜበታለሁ።

ሀ/ አቡነ መቃርዮስ (የትግራይ ተወላጅና የምዕራብ ጉጃምና የመተከል ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ)

1. የሕዝብ እርድና ብሶት በመገንፈሉ ጥር 15 ቀን 1984 ዓ.ም አንድ ውሳኔ ተወሰደ። ጥር 18 ቀን አባቶችን (ጳጳሳትን) አነጋገርን። ቀጥሎም አንዳንድ ምዕመናንን አነጋገርን።
2. የተወሰኑ አባቶች «የጉንደሬው ቡድን» ስብሰባውን ረግጠው ወጡ። ቤተክርስቲያናችን ስትጠፋ ዝም ብለን አናይም በማለት ሥራችንን ቀጠልን።
3. ወደየሀገረ ስብከታችን እንድንሄድ ቢጻፍልንም (በአቃቤ መንበሩ በብፁዕ አቡነ ዜና ማርቆስ ፊርማ) አዲስ አበባ ለመቆየት ወሰንን።
4. በልማት መምሪያ (በአቡነ ጢሞቴዎስ ቢሮ) ብንሰበሰብ አንደሴራ፣ አንደ አድማ ተቆጥሮ ተከሰሰን። 18 አባቶች ተሰባስበን ጊዜያዊ አስተባባሪ ኮሚቴ ተቋቋመ (ያለምልአተ ጉባኤ የተወሰነ ውሳኔ)

5. በቦርድ እንተዳደራለን ያሉት ቤተክርስቲያናት ሁሉ (በ«ትግሬው ቡድን»ና በ«ሸዋው ቡድን» የውጭ ደጋፊዎች የተቀነባበረ እንቅስቃሴ ይመስላል) ተስማምተው አብረውን ይሠራሉ። ከምዕመናንም አስተባባሪ ኮሚቴ ተቋቁሟል።
6. ከእንግዲህ ሌላ አዲስ ድርድር አንክፍትም። አዲስ ውሳኔም አንቀበልም። የወጡት ተመልሰው አብረን እንሥራ።
7. የአገር ሽማግሌዎችን ሽምግልና እንቀበላለን። ያጠፋ ይቀጣ። የተሳሳተ ይታረም። ሁሉም ተባብሮ ለአንዲት ቤተክርስቲያን እንሥራ።

ለ/ አቡነ ያዕቆብ (የኤርትራ ተወላጅና የሰሜን ጉንደር ሀገረስብከት ሊቀጳጳስ)

1. ከአገር ሽማግሌዎች ጋር በዝርዝር ለመነጋገር ከሌሎች ጳጳሳት ጋር በቅድሚያ ውይይት አላደረግንምና ጊዜ ይሰጠን። የሽማግሌዎች ኮሚቴ ጊዜ ተስጥቶት መወያያ ሀሳቦችን ያቅርብልን።
2. ቤተክርስቲያን አልተከፋፈለችም። አትከፋፈልም።
3. ያለሲኖዶስ ውሳኔ ቤተክርስቲያን አትሠራም። ስለዚህ ሲኖዶስ የለም አይባልም (ያለምልአተ ጉባኤ የተሰየሙትን 18 ጳጳሳት ነው ሲኖዶስ የሚሉት)

ሐ/ አቶ መኮንን ዘውዴ (የአገር ሽማግሌዎች ወኪል)

1. ፍርድ ለራስ ነው። ይህ የእግዚአብሔር ቤት ነው።
2. ይህ ቤት የአይናፋር ቤት ነው። ዘመነ ህላዌን ስትቀበሉ አዘንሁ። በየሄደበት እንደተዋጊ በሬ ሁሉን ይወጋል።
3. የአገር ሽማግሌዎች ኮሚቴ ተነጋግሮና ችግሩን አጥንቶ ከእናንተ ጋር ውይይት ለማድረግ ዝግጁ ነው።

መ/ አቡነ ተክለሃይማኖት (በ49 ዓመት ዕድሜ የድሬዳዋ ሀገረስብከት ሊቀጳጳስ)

1. ሽምግልና ለሰው ሳይሆን ለእግዚአብሔር በመሆኑ ክብደት አለው
2. ለሰላም መልዕክተኞች በሩ ክፍት ነው። የሁሉም መሠረቱ ሰላም ነው። ለቤተክርስቲያን አንድነትም መሠረቱ ሰላም ነው።
3. አቡነ ዜናማርቆስ በሰብሳቢነት መርተው የተሰማሙበትንና የፈረሙበትን ቃለ ጉባኤ መጣሳቸው ከዚያም በቀጠሮው ዕለት በጉባኤው አለመገኘታቸው ትክክል አይደለም። በነጋታው ጉባኤውን ረግጠው መውጣታቸውና ቢለመኑም አሻፈረኝ ማለታቸው ልክ አይደለም።
4. ቤተክርስቲያን ያለሰብሳቢ እንዳትቀር ጊዜያዊ ሰብሳቢ (አቡነ ያዕቆብ) እና ዘጠኝ (9) ቋሚ የሲኖዶስ አባላት መስየማቸው ተገቢ ነው።
5. አባላቱ በመንበረ ፓትርያርክ እንዳይሰበሰቡ ሲከለከሉ በልማት መምሪያ ስለተሰበሰቡ አድመኞች ተብለው በመወገዝ ወደየሀገረስብከታቸው በአስቸኳይ አንዲመለሱ አቡነ ዜናማርቆስ የሰጡት ትዕዛዝና አቡነ ጢሞቴዎስን ከሥራቸው በጽሁፍ ማንሳታቸው ልክ አይደለም።
6. አቡነ መልክጼዴቅ በሲኖዶስ ጉባኤ ወቅት ቤተክርስቲያኒቱን እከፍላታለሁ ብለው ማንገራገራቸው፤ ከዚያም በቴሌፎን ውይይት ወቅት (ከአሜሪካ ራዲዮ የአማርኛው ክፍል ጋር ባደረጉት ቃለምልልስ) «መፈንቅለ ሲኖዶስ ተደርጓል» ብለው መናገራቸው ልክ አይደለም። ሆኖም ለቤተክርስቲያን ክብር

ሲባል ቋሚ የሲኖዶስ አባላት በትዕግሥት ጉዳዩን በመያዝ መልስ ለመስጠት አልፈለጉም።

እዚህ ላይ ጥቂት የእኔን አስተያየት ላክልበት። ከ1975 እስከ 1978 ዓ.ም የደብረ ብሥራት ቅዱስ ገብርኤል ቤተክርስቲያን የሰበካ ጉባኤ ምክትል ሰብሳቢ በነበርሁበት ጊዜ አብሬያቸው ከሰራሁት ሶስት አስተዳዳሪዎች (የሰበካ ጉባኤ ሊቀመንበሮች) አቡነ ተክለሃይማኖት የመጨረሻው ነበሩ። የጽሕፈት ማዕረግም እንደ አቡነ (ፓትርያርክ) መርቆርዮስ፣ የተሰጣቸው የኛ ደብር አለቃ ሳሉ ነበር። አቡነ ተክለሃይማኖት ከጳጳሳቱ ሁሉ በዕደሜ የመጨረሻው ወጣት ቢሆኑም ትጉህ፣ ታታሪ፣ መንፈሳዊና ቀና አባት ነበሩ። የቡልጋ ተወላጅ በመሆናቸው የ«ሸዋው ቡድን» አባል እንደነበሩ ብዙ ሰዎች ሲያወሩ ሰምቻለሁ። ሆኖም በቅርብ ስለማውቃቸው የጠባብ ስሜት ያላቸው አይመስለኝም። ምናልባት የማክለው አስተያየት ካለ ሁሉን ነገር በቀና የመመልከት ባህሪ ስለነበራቸው የ«ትግሬው ቡድን» ይጫወት የነበረውን ሚና በቅጡ ባለማስተዋል ጊዜያዊ መሳሪያ ሳይሆኑ አልቀሩም። ምክንያቱም ሲኖዶሱ በምልክተ ጉባኤ ተሰብስቦ ውሳኔ ያልሰጠበት ሁሉ ሕጋዊነት አይኖረውምና። ስለሆነም ከ«ትግሬው ቡድን» ጋር ያበሩት በቀና መንፈስና ለችግሩ መፍትሄ ለመፈለግ ይመስለኛል።

ሠ/ አቶ ሳሙኤል ዓለማየሁ

1. በሲኖዶስ ውስጥ ሰላም ሲሰፍን ቤተክርስቲያን ሰላም ትሆናለች። የሰላም ባለቤት ትሆናለች። የመንፈሳዊ መሪነቷንና ተደማጭነቷንም ታጠነክራለች። በተከፋፈለው ምዕመንም ውስጥ ሰላም ይሰፍናል።

2. ሰላም፣ ፍቅርና እንድንት በቤተክርስቲያን አመራር ውስጥ ሲሰፍኑ አመራሩ እንድ ወጥና ጠንካራ ይሆናል። ተሰሚነትና ተቀባይነት ያለው አመራር ይሆናል።
3. እንዳንድ ቅሬታዎችና ሊታረሙ የሚችሉ ስህተቶች ቢኖሩም አባላቱ (ሊቃነ ጳጳሳት) በቅዱስ ሲኖዶስ መድረክ ሊያነሷቸው ይችላሉ። የተሳሳቱ አቅጣጫዎችን ማረምና ማስተካከል ይችላሉ።
4. እኛ (የአገር ሽማግሌዎች) የምንጨነቀው፣ የምንጠበበውና የምንታክተው ለሃይማኖታችንና ለቤተክርስቲያናችን ህልውናና፣ ዘላቂ ደህንነት እንጂ ለግለሰቦች ሹመት ወይም ለቡድን ጥቅም አይደለም። ሊሆንም አይችልም።
5. የምንገኝበት ወቅት በአካባቢው በተፈጠረው የመንግሥታት የኃይል ሚዛን መናጋት የተነሳ በአጠቃላይ በክርስትና ሃይማኖት፣ በተለይም በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ላይ የውጭ ከበባና የውስጥ ጥቃት እየጠነከረ የመጣበት ጊዜ ነው። በጥር ወር በተደረገው የሰላም ጉባኤ ወቅት በዝርዝር እንደተገለጸው አክራሪ እስላሞች (የኦነእግ አባላት) በውጭ ታሪካዊ ጠላቶቻችን ድጋፍ ክርስቲያኖችንና ቤተክርስቲያንን የጥቃት ኢሳማ አድርገዋቸዋል። በተለይ በሐረርጌ፣ በአሩሲ፣ በባሌ፣ በጅማ፣ በወለጋ፣ በደቡብ ሸዋ ወዘተ ... የተጨፈጨፉት ክርስቲያኖችና የተቃጠሉ ቤተክርስቲያናት የቅርብ ጊዜ ትዝታዎች ናቸው። በቅርቡ የአካባቢው አክራሪ እስላሞች ታላቁን የአሰቦት ገዳም መድፈራቸውንና እስከ 16 የሚደርሱ ክርስቲያኖችን ማረዳቸው ሁሉም የሚያውቀው ነው። ስለዚህ ማዕከሉ ካልጠነከረ ዳሩ አይጠነክርምና ጊዜ

ሳይቀድመን ቶሎ እንድንነቃና ሰላማዊ ክርስቲያን ወገኖችንን እና ታሪካዊቷን የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን እንድናድን አባቶችን በትህትና እለምናለሁ።

ረ/ አቡነ መልክጼዴቅ (ከ«ጎንደሬው ቡድን»)

1. አቡነ መርቆርዮስ ወደ ፓትርያርክነት ይመለሱ አላልሁም
2. ቤተክርስቲያንን እከፋፍላለሁ አላልሁም
3. መፈንቅለ ሲኖዶስ ተደርጓል፤ ብያለሁ። የካቲት 7 ቀን 1984 ዓ.ም የመንበረ ፓትርያርክ ግቢ በኢሕአዴግ ሠራዊት ተከበበ። የመንበረ ፓትርያርክ ቢሮ ታሸገ። ቢያነስ በ30 የሲኖዶስ አባላት ሊወሰን የሚገባው ውሳኔ ሁሉ በዘጠኝ (9) አባላት ብቻ ተወሰነ። ያን ዕለት መፈንቅለ ሲኖዶስ ተደረገ። ቀደም ብሎ የካቲት 6 ቀን 1984 ዓ.ም ጠቅላይ ሥራ አስኪያጁ ተሻረ።
4. ከየካቲት 8 ቀን 1984 ዓ.ም ጀምሮ ሕገወጥ ሲኖዶስ ተሰየመ። ማን ይምራ በሚለው አቢይ ጉዳይ የሲኖዶስ አባላት ሁሉ በተገኙበት ሕጋዊ ውሳኔ ይደረግ።
5. አቡነ ጢሞቴዎስ የልማቱን ገንዘብ ሰላባክነትና ቢሯቸውም የሴራና የአድማ ማዕከል በመሆኑ ከሥራ ተወገዱ።
6. የሲኖዶሱን ጸሐፊ አቡነ ኒቆሊሞስን ለመተካት የብዙ ሺህ ምዕመናን የድጋፍ ፊርማ አለ እያሉ ነው።
7. ጳጳሳቱ ሁሉ ወደ ሲኖዶስ ጉባኤ ከገቡ በኋላ በመጨረሻ እኔም እገባ ይሆናል። ለጊዜው ግን ወደ ሕገወጡ ሲኖዶስ አልመለስም። 17 የሲኖዶስ አባላት የፈረሙበት ቃለ ጉባኤም በቀላሉ ሊታለፍ አይገባም።

8. ምዕመናን ሞልተዋል። ግን አስተማሪ መሪ የለም። ጠቅላላ የሰላም ጉባኤ በቤተክህነት አዳራሽ ቢሰበሰብና ግልጽ ውይይት ቢደረግ ጥሩ ነው።
9. የቤተክርስቲያን አንድነት እንዲጠበቅ መንግሥት ጣልቃ እንዳይገባ ማድረግ አስፈላጊ ነው።
10. ታዛቢ ሽማግሌዎች ባሉበት ሁለቱም ወገኖች ነገሩን ፍርጥርጥ አድርገው ስለተከሰተው ችግር እንዲነጋገሩበት ቢደረግ ይጠቅማል።»

የሽማግሌዎች ቡድን ተከታታይ ስብሰባ አድርጎ ሁለቱ ቡድኖች ያቀረቡትን አስተያየት እያገናዘበና እያነፃፀረ ተመለከተ። ገለልተኛ የነበሩ ጳጳሳትንም በግል፣ በተለይም በስልክ መሣሪያነት እያነጋገረ ስለሚቀጥለው የሽማግልና ሂደት ጠቃሚ ሀሳቦችን ቀሰመ። ከዚያም ጥረታችንን ለማገዝ ፈቃደኛ ከሆኑ ሊቃነጳጳሳት ጋር የጋራ ውይይት ለማድረግ በሰጡን የቀጠሮ ዕለት፣ ሚያዝያ 28 ቀን 1984 ዓ.ም ወደ መንበረ ፓትርያርክ ሄድን። የሲኖዶስ አባላት የሚያርፉበት ክፍል ከፓትርያርኩ መኖሪያና ጽህፈት ቤት ፈቀቅ ብሎ በምዕራብ አቅጣጫ ስለሚገኝ አስቀድመን ወደምንሰበሰብበት የአቡነ ናትናኤል ማረፊያ ሄድን። ከእኛ ጋር በጋራ ለመወያየት በክፍሉ የነበሩት ስምንት ገለልተኛ የተባሉት ሊቃነ ጳጳሳት ነበሩ። እነርሱም፦

1. አቡነ ሚካኤል (የዕድሜ ባለፀጋው አባትና ከጡረታ ወደ ሲኖዶስ የተመለሱት)
2. አቡነ ዮሴፍ (ከጡረታ ወደ ሲኖዶስ የተመለሱት)
3. አቡነ ናትናኤል የአሩሲ ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ
4. አቡነ ባስልዮስ፣ የጉጃም ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ

5. አቡነ በርቶሎሜዎስ፣ የሲዳሞና የዐረና አህጉረ ስብከት ሊቀጳጳስ
6. አቡነ ኤልሳ፣ የደቡብ ጉንደር ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ
7. አቡነ ጴጥሮስ የደቡብ ወሎ ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ
8. አቡነ ቄርሎስ የሰሜን ወሎ ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ

ካንዳንድ አባቶች ጋር በግንባርም ሆነ በሰልክ ቀደም ብለን ብንነጋገርም ውይይታችን እንዲሰምር ስለአምስታችን (የአገር ሽማግሌዎች) አመጣጥ ጠቅለል ባለ መልክ አቶ መኩንን ዘውዴ እንደሚከተለው ገለጹ፡፡

አንደኛ የኛ ቡድን ተልዕኮ ሰላም በቤተክርስቲያን ውስጥ አንዲሰፍንና የቅዱስ ሲኖዶስ አባላትም ከባዱን ኃላፊነታቸውን በአንድነት እንዲወጡት ለማገዝ ነው፡፡ ተልዕኮአችን የማስማማትና የማስታረቅ እንጂ የፍርድና የፍትህ ተልዕኮ የለውም፡፡ ይህ የአባቶችና የሲኖዶሱ ኃላፊነትና የሥራ ድርሻ ነው፡፡

ሁለተኛ የኛ ቡድን መንግሥት በሃይማኖትና በቤተክርስቲያን ጉዳይ ጣልቃ መግባት እንደሌለበት አጥብቆ ያምናል፡፡ የሽግግር ወቅቱ «ቻርተርም» ይህንን አቋም ይደግፋል፡፡ ቤተክርስቲያናችንን እስካሁን ካዳከሟት አቢይ ምክንያቶች አንዱና ምናልባትም ዋነኛው የቤተመንግሥት ጥገኛና ታዛዥ መሣሪያም ሆና በመቆየቷ ነው፡፡ ከእስክንድርያው ቅዱስ ማርቆስ መንበር (የግብጽ ኮፕት ቤተክርስቲያን አመራር) የበላይነት (ጥገኝነት) ነፃ ከወጣች በኋላ መሪዋን (ፓትርያርኩን) እርሷ መርጣ መሾም ሲገባት የሚመረጡት በመንግሥት መሪዎች ነበር፡፡ በመሆኑም መንግሥት በተለወጠ ቁጥር ፓትርያርኩም በኃይል ወይም በተጽዕኖ ከመንበረ ሥልጣኑ ይወገዳል፡፡ ስለዚህ ይህ ትልቅ ችግር

ተወግዶ ቤተክርስቲያናችን በሕግና ደንብ የታነጸ ቅዱስ ሲኖዶስ መሥርታ መሪዋን መምረጥ ይኖርባታል፡፡ የካቲት 7 ቀን 1984 ዓ.ም ወታደሮች ወደ መንበረ ፓትርያርክ ግቢ በኃይል ገብተው ደህፈት ቤቱን ለማሸግ የደፈሩት በራሳቸው እነሳሽነት ሳይሆን በተወሰኑ ሊቃነጳጳሳት ጥሪ መሆኑ ግልጽ ነው፡፡ ስለሆነም እነዚህ ሊቃነጳጳሳት እነማን እንደሆኑ መታወቅ ይኖርበታል፡፡ ለራሳቸው ጠባብ ዓላማ ብለው ቤተክርስቲያንን ለከባድ አደጋ ዳርገዋል፡፡ እኛ ምዕመናን ይህን ድርጊት በቀላሉ አንመለከተውም፡፡

ቀጥሎ አብረውን የተሰበሰቡት ስምንት ሊቃነ ጳጳሳት ሰፊ ውይይት አደረጉ፡፡ ፍሬነገሮችን ጠቅለል አድርጌ ላቅርብ፡

1. አንዱ የችግሩ ምንጭ ቅዱስ ሲኖዶስ በጠነከረ ሕግ፣ ደንብና ሥነ ሥርዓት የታነጸ አለመሆኑ ነው፡፡ የመንግሥት ጣልቃገብነት ችግሩንና ሁኔታውን ይበልጥ አባብሰታል፡፡
2. ሌላው የችግር ምንጭ ደግሞ ለሥልጣን ሽሚያ በጥቂት ሊቃነ ጳጳሳት መካከል የሚደረገው ሽኩቻ ነው፡፡
3. ሶስተኛውና አደገኛ የሆነው ደግሞ በተሳሳተ መስመር በጉሳና በጠባብ የብሔረሰብ አመለካከት ሕዝብን ለመቀሰቀስ የሚደረገው ቅስቀሳ ነው፡፡ ለምሳሌ «የሲኖዶሱን ዋና ጸሐፊ ለማንሳት የሰባት መቶ ሺህ ሕዝብ የድጋፍ ፊርማ ተገኝቷል» የሚሉት ቅስቀሳ አንዱ ነው፡፡ (የሲኖዶሱ ዋና ጸሐፊ የወሎ ተወላጁ አቡነ ኒቆሊሞስ ናቸው)
4. ስለዚህ ከተፋጠጡት ክሁለቱ ወገኖች ውጭ ገለልተኛ የሆኑ ሊቃነጳጳሳት በጉዳዩ ተወያይተው አዲስ ሰብሳቢ መርጠው በተከሰቱት ልዩነቶች ላይ ግልጽ ውይይት ተደርጎባቸው ሰላም፣ ፍቅርና አንድነት እንዲመሰረት መጣር ነው፡፡ በሰላምና

አገር ሽማግሌዎች) በጉዳዩ እንዲገቡበት ያስፈልጋል።

ቤተክርስቲያንን ህልውና ለዘለቄታው ለማጠናከር ቅዱስ ሲኖዶሱም በነፃነት እንዲወያይ፣ በሕግ ሥርዓት እንዲመራ ለማስቻል ጥብቅ የሕግና የሥነሥርዓት መሠረት መጣል ያስፈልጋል።

በዚያው ዕለት (ሚያዝያ 28 ቀን 1984 ዓ.ም) ከሰዓት በስጡን ቀጠሮ መሠረት ብፁዕ አቡነ ዜና ማርቆስ በመኖሪያ ቸው አነጋገሩ። ለሌሎች ሊቃነጳጳሳት እንዳደረግነው ለአቡነ ማርቆስም ተልዕኳችንንና ጥረታችንን ከገለጽንላቸው በኋላ ስለ ፋ እርሳቸውም ዘርዘር አድርገው አንደሚከተለው ገለጹልን ።

የተቀነባበረ ሴራ ተካሂዷል። መፈንቅለ ሲኖዶስ በማድረግ ሥልጣን ለመያዝ የፈለጉት ጳጳሳት የሲኖዶሱ መደበኛ ስብሰባ ካበቃ በኋላ ወደየምድብ ሥራቸው በመሄድ ፈንታ በሰበሰቡ ባለባቡ እግራቸውን መጉተት ጀመሩ። አስር የሚሆኑት ከአጀንዳ ውጭ ለመወያየት ሞከሩ። ስብሰባውን በትኚ ወጣሁ። ውይይቱ ሕገወጥ ስለሆነ ነው። በልማት መምሪያው ተደጋጋሚ የአድማ ስብሰባዎች በመደረጋቸው ተሳታፊዎቹ ወደየምድብ ሥራቸው እንዲሄዱ በጽሑፍ ታዘዙ። እምቢ አሉ።

ከመካከላቸው የካቲት 7 ቀን 1984 ዓ.ም የኢሕአዴግን ሠራዊት አስመጥተው የመንበረ ፓትርያርኩን ጽህፈት ቤት አሳሸጉ። መደበኛ ሥራችንን እንዳንሠራ በወታደር ኃይል ታገድን። እንዲህ ያለውን ከባድ እርምጃ የመውሰድ ሕጋዊ ሥልጣን ያለው በምልአተጉባኤ የተሰበሰበ ሲኖዶስ ብቻ ነው። በተጨማሪም አመጸኞቹ ሥራ አስኪያጁ ከሥራው እንዲነሳ

ውስጥ አልገባም። ለግንቦት በሚጠራው የሲኖዶስ ጉባኤም አልካፈለም። በቃኝ አድርገንላ ለተባልሁት ስህተት በቀኖና ላይ ነኝ።

2. የኢሕአዴግ መንግሥትም እጁን ጣልቃ በማስገባት የወሰደው የኃይል እርምጃና የተጫወተው ሚና አፍራሽና በቤተክርስቲያን የውስጥ ጉዳይ ቀጥተኛ ጣልቃገብነት ተፈጽሟል።
3. ስለዚህ ወደሰላም ጉዳና አግዚአብሔር እንዲመራን እንዲታረቀን አጥብቀን እንዘን። እንፀልይ።
4. ቤተክርስቲያን ለእግዚአብሔርና ለሕግ እንጂ ለሰው ወይም ለመንግሥት፣ ያውም ለሽግግር መንግሥት አትገዛም
5. ቤተክርስቲያን በጽኑ መሠረት ከቆመች ሰላምን ታስተምራለች። ሰላምን ታስፍናለች። የኢትዮጵያን ቤተክርስቲያን የቆየት ጾምና ጸሎት ነው።
6. ቤተክርስቲያን አትለያይም። አንድ ናት። የአንድነት ቤት ናት።
7. ቤተክርስቲያን የሰላም ቤት እንደመሆኗ በሯ ለሰላም ፈላጊ ሁሉ ክፍት ነው።
8. ቅዱስ ሲኖዶስ የቆመው ለሰላም ነው። ቤተክርስቲያን የሰላም

ምንጭ፣ የሰላም እናት ናት።

ከብፁዕ አቡነ ዜናማርቆስ ጋር ያደረግነው ውይይት ቀና እና ግልጽ በመሆኑ ተስፋችን ጉለበተ። ይሁንና ተፎካካሪ ቡድኖችን ወደ አንድ የጋራ መድረክ ለመሳብ ወሳኝ አስተዋጽኦ

ለማድረግ ይችላሉ ብለን ተስፋ ያደረግንባቸውን አንዳንድ ሊቃነጳጳሳት ደግመን ለማነጋገር ውሳኔ አደረግን። በመሆኑም በነጋታው አቡነ መቃርዮስንና አቡነ ናትናኤልን አነጋገርን። ሁለቱም ከባለጊዜው የ«ትግሬ ቡድን» ጋር ግልጽም ሆነ ሰውር ግንኙነት እንደነበራቸው በቂ ግንዛቤ ነበረን። ሁለቱ የነገሩንን ልግለጽ

አቡነ መቃርዮስ፣ የፓትርያርክነቱን ሹመት ስለፈለጉት ግልጽ የሆነ መልስና አስተያየት በመስጠት ፈንታ ጥያቄያችንን በጥያቄ መልክ አድበስብሰው በመመለስ ነገሮችን እንደሚከተለው መግለጽ ጀመሩ።

1. የተፈጠረው ችግርና ልዩነት በምን ሁኔታ መፈትሄ ያገኛል?
2. ፓትርያርክ እስኪመረጥ አቃቤ መንበርነቱን ማን ይይዛል?
3. የችግሩ መንስኤ ተገናኝተን አለመወያየታችን ነው።»

እኛም (ሽማግሌዎች) በሰላቅና በፌዝ አነጋገራቸው አዝነንና ታዝበናቸው ጊዜ ላለማባከን ወደ አቡነ ናትናኤል አመራን።

አቡነ ናትናኤል፣ አነጋገራቸው በሰላነትንና ዘዴኝነትን ያመለክታል። የተፈጠረው ችግርም እንዳሳሰባቸው ለመረዳት አያዳግትም። በማስታወሻዬ የሚከተለውን ፍሬ ነገር እንደአባባላቸው መዘገብሁ።

1. ቤተክርስቲያን ሰላም እንድታገኝ፣ በሰላም እንድትመራ፣ እንድትከበር ያስፈልጋል።
2. ሰላም እንዳይደፈርስ፣ ህውከት እንዳይከተል፣ «ሳይቀጣጠል በቅጣል» እንደተባለው፣ ሰላምን፣ አንድነትን መሥርተን ሕዝብ ክርስቲያንን እንምራ። ለዚህ የተቀደሰ ተግባር ብቁ ካልሆንን

በሕዝብ ሆታ (አመጽ) እንወገዳለን። እንዋረዳለን። ቤተክርስቲያናችንንም እናዋርዳታለን።

3. ነባር ጳጳሳትን አስገብተን (ከጡረታ የተመለሱትን አቡነ ሚካኤልን፣ አቡነ ማርቆስን፣ አቡነ ዮሴፍን ወዘተ ማለታቸው ነው) ከውስጥ ያሉት ከወጡ ችግሩ ይካረራል።
4. እኔም ሆንሁ ሌሎች ጳጳሳት፣ በጉዳዩ ገለልተኛ ሳንሆን በተከፋፈሉ ቡድኖች ስብሰባ ባለመገኘታችን ገለልተኞች ነበርን።
5. እኛ (ገለልተኞች) አቡነ ዜናማረቆስን ወደ ስብሰባነት ለመመለስ ወይንም አቡነ መልከጼዴቅ ደረሰብኝ ለሚሉት በደል አካካሽ አይደለንም። በእኛ ዕምነት ግራ ቀኙ ሁሉም ገብቶ፣ በሰላምና በአንድነት ቀዳዳውን መድፈን መቻል አለብን። አቡነ ዜናማረቆስ ይሻሩ ከተባለም በሕግና በቃለ ጉባኤ የሾምነውን በሕግና በቃለ ጉባኤ መሻር አንችላለን።
6. የቤታችንን የውስጥ ችግር ሰው (ባዕድ) ሳይሰማው ተመክክረን እንፍታው ብለን ውይይት ጀመርን። በዚህ ሂደት ላይ እያለን እናንተን የሰላም ኮሚቴ አባላትን (አምስቱን ሽማግሌዎች) አቡነ ዜና ቤት አገኘን። በጋራ ተወያየን። ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ የጋራ ጥረታችን መልካም ፈለግን የተከተለ ይመስላል። ሁላችንም በእግዚአብሔር እርዳታ በጉሥራችንን እንግፋበት።

አቶ መኩንን ዘውዴ «ለብዙ ቀናት ሰላምን ለማስፈን ስንወጣ ስንወርድ የችግሩን ብልት አውቀነዋል። ሆኖም «ከእንግዲህ ወዲያ የእኔ አቋም አይነካም» የሚል አስተሳሰብ የያዙ አንዳንድ አባቶች ትክክል አይደሉም። እኛ (የእገር ሽማግሌዎች) አቡነ

እከሌ ተሳስተዋል አንልም። የውስጥ ችግራችሁን ለዘለቄታው የምትፈቱት እናንተ የሲኖዶስ አባላት ናችሁ። የእኛ ተልዕኮ ሰላምና እርቅ ወርዶ ሲኖዶስ የመሪነት ተግባሩን እንዲፈጽም ነው።»

በአቡነ ዜና ማርቆስ ቀና አመለካከትና በአቡነ ናትናኤልም በጌ መንፈስ፤ እንዲሁም ገለልተኛ ከተባሉት ሌሎች ሊቃነ ጳጳሳት ጋር በተከታታይ ያደረግናቸው ውይይቶች ሁሉ ፍሬያማ ነበሩ። በተለይ ገለልተኛ ጳጳሳት የእኛን ጥረት ከመደገፋቸው በተጨማሪ አስፈላጊ ከሆነ በአንዳንድ ወሳኝ የጋራ ስብሰባዎች አብረውን ለመሳተፍ ቃል ስለገቡልን ተልዕኳችንን በተጠናከረ ተስፋ ቀጠልን። ከሁሉም ተሻኳሾች ይልቅ መረር፤ ከረር ያለ አቋም ያሳዩት አቡነ መልክጼዴቅ ስለነበሩ ከእርሳቸው ጋር ለሶስት ቀናት ረጅምና ተከታታይ ስብሰባዎችን አደረግን። የውይይታችንም ፍሬ ነገር ይህ ነበር። «በቤተክርስቲያናችን መሪዎች በሆኑት ሊቃነ ጳጳሳት መካከል የተፈጠረው አለመግባባት ቅዱስ ሲኖዶሱ መደበኛ ሥራውን ለመስራት አላስቻለውም። በዚህ ምክንያት በግንቦት ወር በየዓመቱ የሚደረገው ሁለተኛው የሲኖዶስ ጉባኤ መካሄዱ አጠራጣሪ ሆኗል። ይህ ከሆነ ደግሞ ቤተክርስቲያናችን መሪ ታጣለች። መሪ ከሌላት ተደማጭነቷ አደጋ ላይ መውደቁ ነው። ይህ ከባድ ችግር በውይይት፤ በእርቅና በሰላም እንዲፈታ የሚመለከታቸውን ሁሉ ከሞላ ጉደል በግንባር አነጋግረናል። ያነጋገርናቸው ጳጳሳት ሁሉ ሲኖዶሱ በምልአተ ጉባኤ ተሰብስቦ፤ በጉዳዩ በግልጽ ተነጋግሮ አስፈላጊውን መፍትሄ በማግኘት ቤተክርስቲያናችን የሰላም፤ የፍቅርና የአንድነት ቤት እንድትሆን የሚፈልጉ መሆናቸውን ገልጸውልናል። ስለሆነም እርሳቸውም እንደሌሎች ጳጳሳት

በጉባኤው ተገኝተው የሚጠበቅባቸውን የመፍትሄ ሀሳብ እንዲያቀርቡ ጠየቅናቸው። ቀደም ብለን ስናነጋግራቸው የገለጹልንን መረርና ከረር ያለ አቋማቸውን ረዘም ላለ ጊዜ ደግመው በማብራራት ሕገወጥ ተግባር ፈጽመዋል ካሏቸው ጳጳሳት ጋር አብሮ ለመቀመጥ እንደማይፈልጉ ነገሩን። ቀጥሎ አምስታችንም በየተራ የያዙት አክራሪ አቋም በአደጋ ላይ ለምትገኘው ቤተክርስቲያናችን ህልውና ጠቃሚ ሳይሆን ከባድ ጉዳት እንደሚያስከትል ገልጽንላቸው። ከሁለት ሰዓት ለሚበልጥ ጊዜ ከተጨቃጨቅን በኋላ እስከነገ አስቤበት ቁርጥ መልስ እስጣችኋለሁ በማለት ቃል ገብተውልን እኛም ወደየቤታችን ሄድን። በሰጡን ቀጠሮ መሰረት በነጋታው ጥቂት ገለልተኛ ጳጳሳትን ጨምረን በአስር ሰዓት አቡነ መልክጼዴቅ ቤት ደረሰን። እንደትናንቱ ዛሬም ሁላችንም በፈገግታና በጥሩ ሁኔታ ተቀበሉን።

ከዚያም በገቡልን ቃል መሰረት ውሳኔያቸውን እንዲነገሩን ስንጠይቃቸው በጉዳዩ በደንብ አስበውበት አቋማቸውን እንዳልቀይሩ ገለጹልን። ሁላችንም ተራ በተራ ለቤተክርስቲያናችን ህልውናና ደህንነት ብለው አቋማቸውን እንዲቀይሩ ለመንናቸው። አብረውን የሄዱት ሊቃነጳጳሳትም የተከሰተውን ችግርና የሚያስከተለውን አደጋ አንድ በአንድ በመዘርዘር አጥብቀው ለመኗቸው። ከብዙ ጭቅጭቅና ሙግት በኋላ ፈቃደኛ እንደሚሆኑ በመጠቆም የመጨረሻ ውሳኔያቸውን፤ በሰጡን ቀጠሮ መሠረት፤ ለሶስተኛና ለመጨረሻ ጊዜ ከጳጳሳቱ ጋር አብረን ሄድን። እኛም አወንታዊ መልሳቸውን በጉጉት ስንጠብቅ ጉዳዩን አውጥተው አውርደው በጥሞና እንደመረመሩትና በመጨረሻም በሲኖዶስ ጉባኤ ላለመሳተፍ በቁርጥ መወሰናቸውን ነገሩን። የሁላችንም

ወሽመጥ ተቆረጠ። በሁሉም ላይ የንዴትና የብስጭት መልክ በግልጽ ታዩ። ከመካከላችን አንድ ሰው «አባታችን ይህ ውሳኔም ቤተክርስቲያንን ይበትናል እኮ!!» ብለው ሲናገሩ የአቡነ መልክዴዴቅ ግብታዊ መልስ ደግሞ «ለምን አትበታተንም!» የሚል ኃይለቃል ነበር። ይህን ኃይለቃል ቀደም ብለው ከሊቃነጳጳሳት ጋር በሚሟገቱበት ወቅት ደጋግመው (ቢያንስ ሁለት ጊዜ) እንደተናገሩ ያዳመጡ ጳጳሳት አስቀድመው ነግረውን ነበር። ከዚህ አስደንጋጭ የድምዳሜ ኃይለቃል በኋላ ሁሉም ብድግ ብሎ በቅሬታና በሀዘን ከቤታቸው ወጣ። ከዚያን ዕለት በኋላ ከመካከላችን የአቡነ መልክዴዴቅን ስም በቁም ነገር ለማንሳት የፈለገ አልነበረም።

ከሰባት የማያንሱ ገለልተኛ ሊቃነጳጳሳትን ይዘን የሚመለከታቸውን የሲኖዶስ አባላት ሁሉ አነጋግረን ሁሉም ጳጳሳት፣ ብፁዕ አቡነ ዜናማርቆስን ጨምሮ በግንቦቱ የሲኖዶስ መደበኛ ጉባኤ ለመሳተፍና ችግሩን በሰላምና በእርቅ መንፈስ ለመፍታት ተስማሙ። ሁላችንም እጅግ ደስ አለን። ለረዳን አምላካችንም ምስጋና አቀረብን።

የሲኖዶሱ መደበኛ ጉባኤ ሲጀመር አኛም አምስቱ ሸምጋዮች አንድንገኝ ተነገረን። ቅዱስ ሲኖዶስ ጉባኤውን ሲጀምር ሁለት አባላት በወንበራቸው አልተገኙም። አንዱ አቡነ መልክዴዴቅ ነበሩ። መቅረታቸው ታውቋል። ሁለተኛው ግን አቡነ በርናባስ የአዲስ አበባ ሀገረስብከት ሊቀጳጳስ ነበሩ። እርሳቸውም በጠና ታመው ቤታቸው እንደተኙ ሰማሁ። ስለማውቃቸው ወዲያው ወደ መኖሪያ ክፍላቸው በመሄድ ቢያንስ በመክፈቻው ጉባኤ እንዲገኙ አጥብቄ ለመንጃቸው። የሲኖዶሱ አዳራሽ

ለቤታቸው በጣም ቅርብ ስለነበረ እሺ ብለው እየደገፍኋቸው ወደ ስብሰባው ገቡ። ሁሉም በጣም ደስ አለው።

ጉባኤው እንደተከፈተ አምስታችን የአገር ሽማግሌዎች የአባቶችን ምርቃትና ምስጋና አግኝተን ለጉባኤው መሳካት በጉ ምኞታችንን ገልጸን ከሲኖዶሱ አዳራሽ ወጣን። እግዚአብሔርን ደግመን በማመስገን ወደየቤታችን በደስታ አመራን።

በጣም ቅርብ ስለነበረ እሺ ብለው እየደገፍኋቸው ወደ ሲኖዶሱ ጉባኤ የገቡት አቡነ በርናባስ - ህዳር 17 2001 ዓ.ም

ቅዱስ ሲኖዶስ መደበኛ ስብሰባውን በምልአተ ጉባኤ ጀምሮ በሰላም አጠናቀቀ። የቤተክርስቲያንም ህልውናና ደህንነት ሕጋዊ ዋስትናን አገኘ። አምስተኛው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ፓትርያርክ ሲኖዶሱ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት እስከ ሰኔ 30 ቀን 1984 ዓ.ም እንዲመረጥ ሲኖዶሱ ወስኖ ጉባኤውን አበቃ። አምስት ሊቃነጳጳሳት፣ አምስት የገዳማትና የሊቃውንት ወኪሎችንና አምስት የምዕመናን ተወካዮች በጠቅላላው 15 የአስመራጭ ኮሚቴ አባላትን በመምረጥ ቅዱስ ሲኖዶስ የግንቦቱን መደበኛ ስብሰባ አጠናቀቀ።

መ/ የአምስተኛው ፓትርያርክ ምርጫ

ግንቦት 27 ቀን 1984 ዓ.ም ከቅዱስ ሲኖዶስ ጽህፈት ቤት አንድ ደብዳቤ ቤቴ ድረስ ተላከ። የመዝገብ ቁጥሩ 251/49/84 ሲሆን የተጻፈበት ቀን ግንቦት 25 ቀን ነበር። ደብዳቤው የተላከው ለሚከተሉት ነበር።

1. ለብፁዕ አቡነ አብርሃም፣ የስብከተወንጌልና ሐዋርያዊ ተልዕኮ መምሪያ የበላይ ኃላፊ ሊቀጳጳስ
2. ለብፁዕ አቡነ ዮሴፍ፣ የጉላጽርሐ ጽዮን ሐዋርያትና ቅ/ሚካኤል ቤ/ክ የበላይ ጠባቂ ሊቀጳጳስ
3. ለብፁዕ አቡነ መርሐክርስቶስ፣ የትግራይ ሀገረስብከት ሊቀጳጳስ
4. ለብፁዕ አቡነ ገሪማ፣ የኢሉባቦርና የጋምቤላ አህጉረ ስብከት ሊቀጳጳስ
5. ለብፁዕ አቡነ ቄርሎስ፣ የሰሜን ወሎ ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ
6. ለአቶ ውብሸት ድልነሳሁ
7. ለአቶ ገብረክርስቶስ መኮንን

8. ለአቶ ሳሙኤል ዓለማየሁ
9. ለአቶ ደርቤ ሥነጊዮርጊስ
10. ለኩሎኔል ቃለክርስቶስ ዓባይ

የደብዳቤው ይዘትም ይህ ነበር። «ስለአምስተኛው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ፓትርያርክ ምርጫ አፈጻጸም ዝግጅት የአስመራጭ ኮሚቴ ተቋቁሟል። ለዚህ ታላቅ መንፈሳዊ አገልገሎት በአባልነት እንዲሰሩ የተመረጡ ስለሆኑ ከሰኔ 1 ቀን 1984 ዓ.ም ጀምሮ ጉባኤው በየጊዜው በሚያደርገው ስብሰባ አየተገኙ የምርጫው ስነ ሥርዓት ፍጻሜ እስከሚያገኝ ድረስ ቤተክርስቲያንን እንዲረዱ ከመንፈሳዊ ሰላምታ ጋር እናሳስባለን።

እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ይባርክ ፈርማ አባ ያዕቆብ፣ የሰሜን ጉንደር ሀገረስብከት ሊቀጳጳስና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ሊቃጌ መንበረ ፓትርያርክ።»

ሰኔ 1 ቀን 1984 ዓ.ም ደብዳቤው የደረሰን አስሩ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት ተጠርተን ቅዱስ ሲኖዶስ ወደተሰበሰበበት ክፍል ገባን። ከእኛ በተጨማሪ በአስመራጭ ኮሚቴ አባልነት አራት የታላላቅ ገዳማት ተወካዮችና አንድ የወጣቶች (የሰንበት ትምህርት ቤት አባላት) ተወካይ መመረጣቸውንና አብረውን እንደሚሰሩ ተነገረን። የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት በድምሩ 15 መሆኑም ተነገረን። ተጨማሪ አባላቱ ንቡረዕድ በላይ መርሻ፣ የአክሱም ጽዮን ቤተክርስቲያን አስተዳዳሪ፣ ርዕሰ ርኩሳን ሀብተሚካኤል ታደሰ፣ የመርጡሰ ማሪያም ቤተክርስቲያን አስተዳዳሪ፣ መጋቤ ሐዲስ ወልደሰንበት ባይለየኝ የጉንደር ሊቃውንት ተወካይ፣ ጸባቴ ክፍለ ዮሐንስ ተክለሃይማኖት

የደብረሊባኖስ ገዳም አስተዳዳሪና ዲያቆን ታደሰ ፊጣ የወጣቶች ተወካይ (ከባሌ) ነበሩ። ቀጥሎ የተመረጥንበት ኃላፊነት አጅግ ከባድ በመሆኑ የኮሚቴው አባላት ሲኖዶሱ የጣሉብንን አደራ በብቃት እንድንወጣውና የእግዚአብሔር እርዳታም እንደማይለየን የሲኖዶሱ አባላት ያላቸውን ጽኑ ዕምነት በመግለጽ በጸሎተ ቡራኬ ሸኙን።

የአስመራጭ ኮሚቴው የሥራ ምስጢር እንዲጠበቅ የተመደበልን የመሰብሰቢያ ክፍል ፎቅ ላይ የሚገኘው የፓትርያርኩ መኖሪያ ቤት መሆኑን ገልጸው፣ ከአስራ አምስቱ የኮሚቴ አባላት በስተቀር ማንም ሰው ከሲኖዶሱ ተጠባባቂ ሰብሳቢ ጀምሮ ወደ ፎቅ መውጣት በጥብቅ የተከለከለ እንዲሆን መወሰኑንም ገለጹልን። ከዚያም ወደ ተመደበልን ክፍል ሄድን። በሲኖዶሱ መመሪያ መሠረት ከመካከላችን አንድ ሰብሳቢ፣ አንድ ምክትል ሰብሳቢና አንድ ዋና ጸሐፊ መምረጥ የመጀመሪያው ተግባራችን መሆኑ ተነገረን። ውይይት ከአደረግን በኋላ አቡነ ገሪማ ሰብሳቢ፣ አቡነ ቄርሎስ ምክትል ሰብሳቢ እና አቶ ሳሙኤል ዓለማየሁ ዋና ጸሐፊ በመሆን በሙሉ ድምጽ ተመረጡን።

የአስመራጭ ኮሚቴው መደበኛ ሥራውን ከመጀመሩ በፊት ሰብሳቢው፣ ምክትል ሰብሳቢውና ዋና ጸሐፊው አባላት የጣሉብንን ከፍተኛ ኃላፊነት በትጋት፣ በሀቀኝነትና በቅልጥፍና እንደምንወጣ (እንደምንፈጽም) በየተራ ቃል ገባን። በአስታራቂ የሸማግሌዎች ቡድን በማገለግልበት ጊዜ እንዳስተዋልሁት በተሻገሩት ቡድኖች መካከል የነበረው «ምስጢር» ሁሉ ሾልኮ እየወጣ የማይታወቅ ቁምነገር እምብዛም አልነበረም። ስለሆነም እጄን በማውጣት ኮሚቴው ተግባሩን አስከሚያጠናቅቅ ድርስ በየዕለቱ

የምንፈጽመውን ሥራ ምስጢርነት ለመጠበቅ ቃለመሐላ እንድንፈጽም ጠየቅሁ። የተወሰኑ አባቶች የሚያስጠረጥር ምክንያት ስለማይኖር መሐላ ለምን ያስፈልጋል? አሉ። እኔም በቤተክርስቲያን ውስጥ የተፈጠረው ክፍፍልና አለመግባባት እስኪጠፋ የምንሠራው ተግባር ሁሉ መልካም ውጤትና ብሉም ተቀባይነት እንዲያገኝ ምስጢሩ የግድ መጠበቅ እንዳለበት ጠንክር አድርጌ አስረዳሁ። ከዚያ በኋላ የሥራችንን ምስጢር ለመጠበቅ በአንድነት ቃለ መሐላ ፈጸምን።

መደበኛ ሥራችንን የጀመርነው ከቅዱስ ሲኖዶስ የተላኩልንን ሁለት የጽሁፍ መመሪያዎችን በመመልከት ነበር። የመጀመሪያው የሚገልጸው የቅዱስ ሲኖዶስ አባል የሆኑትን ሊቃነጳጳሳት ዝርዝር ነው። ቁጥራቸው 40 ነበር። ሁለተኛው ሰነድ ደግሞ ምርጫውን በትክክል ለማስፈጸም አስመራጭ ኮሚቴው መከተል ያለበትን ዝርዝር መመሪያ የሚገልጽ ነው። መመሪያው የጸደቀው በቅዱስ ሲኖዶስ ሲሆን ለእጩነት የሚቀርቡት (የሚጠቆሙት) ሊቃነጳጳሳት የሚከተሉትን መስፈርቶች ማሟላት እንዳለባቸው ይገልጻሉ።

1. በቤተክርስቲያን (መንፈሳዊ) ትምህርት የዘለቁና አመርቂ መንፈሳዊ አገልግሎት ያበረከቱ
2. ኃላፊነታቸውን በብቃት መወጣት እንዲችሉ የተሟላ ጤንነት ያላቸው
3. እድሜያቸው ከ50 ዓመት ያላነሰና ከ70 ዓመት በላይ ያልሆነ

ከአርባው ሊቃነጳጳሳት መካከል አምስቱ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት በውድድሩ ለመግባት ስለማይችሉ ለእጩነት መብት የነበራቸው 35 ሊቃነጳጳሳት ብቻ ነበሩ። ከነዚህም መካከል

በዕድሜና በጤና መስፈርቶች መሠረት ሊገቡ የማይችሉ ነበሩ። የዕለቱ ስብሰባችን ከመፈጸሙ በፊት ወደ አስመራጭ ኮሚቴው መሰብሰቢያ ከአባላቱ በስተቀር ማንም እንዳይገባ በመወሰኑ ወደ ፎቁ ቢሯችን የሚያስገባው በር ቁልፍና ከዚያም ወደ መሰብሰቢያ ከፍላችን የሚያስገባው በር ቁልፍ ሁለቱም በእኔ በዋና ጸሐፊው እጅ እንዲሆን በኮሚቴው ስለተወሰነ ቁልፎችን ፈርሜ ተረከብሁ።

ከዕሁድ በስተቀር ከሰኞ አስከ ቅዳሜ ዘወትር እንሰበሰባለን። ሟት ከሶስት ሰዓት እስከ ሰባት ሰዓት ሠርተን ለምሳ እንሄዳለን። ከዚያም ከዘጠኝ ሰዓት እስከ አስራ ሁለት ሰዓት እንሰራለን። አስፈላጊ ከሆነ እናመሻለን። ዕሁድ ከሰዓት በኋላ የተሰበሰብንበት ጊዜ ነበረ። ሁልጊዜ ሥራችንን የምንጀምረው በፀሎት ነው። መደበኛ ሥራችንን የምንጀምረው ያለፈውን ስብሰባ ቃለጉባኤ አንብቤ ተስተካክሎ ወይም እንዳለ ከጸደቀ በኋላ ነው።

ከሰኔ 2 ቀን ጀምሮ በተከታታይ ለሶስት ቀናት በሰፊው የተነጋገርነው ስለቤተክርስቲያናችን የቆዩና ወቅታዊ ችግሮች ነበር። በማስታወሻዬ ከመዘገብኋቸው ቁምነገሮች የሚከተሉት ጌላ ብለው ታይተዋል።

1. ከ334 ዓ.ም ጀምሮ የኢትዮጵያ ታሪክና የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ታሪክ የተሳሰረ ነው። ቤተክርስቲያን የቋንቋ፣ የሥነጽሑፍ፣ የዜማ፣ የኪነጥበብ፣ የቅኔ ወዘተ ምንጭ ናት። ዘመናዊ ትምህርት ቤት በአፄ ምኒልክ ዘመን መንግስት በአዲስ አበባ እስኪቋቋም ድረስ የትምህርት ምንጭ በመሆን ከ1500 ዓመታት በላይ አገልግሎት ያበረከተችው የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ነበረች።

2. በጥቁሩ ዓለም፣ በተለይም በአፍሪካ አህጉር፣ ብቸኛዋ የነፃነት ባለቤት የሆነችውን ኢትዮጵያን በጦር ኃይል አሸንፎ ለመግዛት የቅርብና የሩቅ ታሪካዊ ጠላቶቿ ተከታታይ ጥቃትና ወረራ በፈጸሙባት ቁጥር ሕዝቡን በማስተማርና በመቀስቀስ ወሳኝ አስተዋጽኦ አበርክታለች። ለምሳሌ በአቶማን ቱርክ የመድፍ፣ የጦር መሣሪያና የወታደር እርዳታ፣ ግራኝ አህመድ የጥፋት ተልዕኮውን ሲፈጽም ቤተክርስቲያን ታላቅ ተጋድሎ አድርጋለች። በአመዛኙ በግራኝ የተጨፈጨፉት መነኮሳት፣ ቀሳውስት፣ ዲያቆናትና ጠንካራ ምዕመናን ነበሩ። የተዘረፉትና የተቃጠሉት የኢትዮጵያ ገዳማትና ቤተክርስቲያናት ነበሩ። በቃጠሎው የወደሙትም መተኪያ የሌላቸው ቅዱሳን መጻህፍትና ንዋየ ቅድሳቶቿ ነበሩ። ፋሽስት ኢጣሊያም በአምስቱ ዓመት የወረራ ጊዜ የሕዝቧ ኩሩ ሰነልቡና ለመስበርና ቀጥቅጦ ለመግዛት እንዲያመቸው የጥቃት ኢሳማ ያደረገው የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንን ነው። አልፎ አዕላፍ መነኮሳትንና ቀሳውስትን ጨፈጨፈ። ገዳማትንና ቤተክርስቲያናትን አቃጠለ። በጽናት ለዕምነታቸውና ለአገራቸው ነፃነት የቆሙትን አባቶች እንደነ አቡነ ጴጥሮስና አቡነ ሚካኤልን ገደለ። አገር በቀሉ ፋሽስታዊ የደርግ መንግሥትም በሶሻሊዝም ካባ ሥልጣኑን ለማራዘም በወሰደው የከረረ አቋም ሃይማኖትን ለማጥፋትና ቤተክርስቲያናትን ወደ ቤተ መዝክርነት «ሚዩዚየም» ለመቀየር ያላደረገው ጥረት አልነበረም። ተስፋፊዋ ሶማሊያም፣ ምስራቅ ደቡብ ኢትዮጵያን በወረረችበት ጊዜ፣ የጥቃት ኢሳማ ያደረገችው ክርስቲያኑን ዜጋና ቤተክርስቲያናትን ነበር። በወያኔ ትግራይ የሚመራው

ኢሕአዴግም አዲስ አበባን ከተቆጣጠረ በኋላ የአነጻጽጽ የአነጻጽጽ የአህዴድ ታጣቂዎች በምስራቅ፣ በደቡብና በደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያና በሸዋ የጨፈጨፉት ክርስቲያኑንና ያቃጠሉትም ቤተክርስቲያኖችን ነበር። ይህ ሁሉ ተጽምሮ የሚያመለክተው፤ ኢትዮጵያን ለማጥፋት የተነሳ ኃይል ሁሉ በቅደሚያ ያነጣጠረው በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ላይ እንደነበረ ነው።

3. የአውሮፓ ቅኝ ገዢዎች፣ ኢትዮጵያን በጦር ኃይል አሸንፎ ለመግዛት ተደጋጋሚ ሙከራ አድርገው አልተሳካቸውም። በተለይ በ1888 ዓ.ም ኢጣሊያ ሰሜን ኢትዮጵያን ወርራ በተደረገው ወሳኝ የአድዋ ጦርነት በመሸነፏና እርሷም ሆነች የአውሮፓ ደጋፊዎቿ የሀፍረት ሸማ በመከናከባቸው ስልታቸውን ቀይረው የውስጥ ለውስጥ ቡርቦራቸውን የጀመሩት የካቶሊክና፣ የፕሮቴስታንት ሚሲዮናውያን ወደ ኢትዮጵያ ሰርገው እንዲገቡ በማደረግ ነበር። በከረን፣ በአምኩሉ፣ በምጽዋ፣ በአስመራ፣ በአድዋ፣ በአዲግራት፣ በጌንደር፣ በሸዋ፣ በተለይ በአንኮበር፣ በጉራጌ፣ በከንባታ፣ በጅባትና ሜጫ አካባቢ እንዲሁም በወለጋ፣ በጂማ (ጅረን)፣ በወላይታ፣ በሲዳማና በሐረረጌ በዘረጉት መረብ አማካኝነት ምን ይሰሩ እንደነበረ በአያሌ መጻህፍትና የጥናት ጽሁፎች የተረጋገጠ ነው። በአጭሩ፣ በተለይ ከ19ኛው ክፍለ ዘመን ጀምሮ የአውሮፓ ሚሲዮናውያን በኢትዮጵያ የግዛት ክልል የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንን ከውስጥ በመቦርቦር የሠሩት ደባና ሴራ ውሎ አድሮ በገሃድ ተከሰቷል። ሌላው ቀርቶ ኢትዮጵያን ለመበታተን የተቋቋሙት የኤርትራው ሻቦሲያና እንዲሁም

እነግ የሚመሩት በአመዛኙ የፕሮቴስታንት ሚሲዮኖች ከትኩተው ባሳደጓቸው ግለሰቦች ነው።

4. የአርቶዶክስ ዕምነት ተከታይ ነኝ የምትለው የግብጽ ኮፕት ቤተክርስቲያን ሳትቀር በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን፣ በተለይም ኢየሩሳሌም በሚገኘው በኢትዮጵያ ገዳም (ዴርሱልማን) ላይ የምታደርገው አይን ያወጣ ተጽዕኖ የሚያመለክተው ኢትዮጵያን ለማዳከም የሚሰነዘረው የመጀመሪያው በትር የሚያርፈው በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ላይ እንደነበረ ነው።
5. ከ1967 ዓ.ም ጀምሮ ቤተክህነት ከቤተመንግሥት ብትለይም ሀብቷ፣ ንብረቷና መሬቷ በኮሚኒስቱ ወታደራዊ አገዛዝ ስለተነጠቀ፣ የኢኮኖሚ አቅሚ እንዲሟሸሸ ተደርጓል። በመሆኑም ቤተክርስቲያን ራሷን ችላ ራሷን በራሷ የማስተዳደር አቅምና ብቃት እንዲኖራት መረዳት አለባት። በዚህ ረገድ ቁልፍ አስተዋጽኦ ሊያበረክት የሚችለው ምዕመኑ ስለሆነ ለዚህ ዓላማ ግብ መምታት ቤተክርስቲያን የማስተማር፣ የመቀስቀስና የማደራጀት ኃላፊነት አለባት።
6. ቤተክርስቲያንን የሚመራት ቅዱስ ሲኖዶስ ነው። ቤተክርስቲያን ኃላፊነቷን በአግባቡ ለመወጣት ከውስጥ በሽታዋ መጽዳት አለባት። «አሳ ግማቱ ከጭንቅላቱ» እንደተባለው በቅድሚያ ቅዱስ ሲኖዶስ ቤቱን አጽድቶ፣ ሕግና ደንቡን አስተካክሎ፣ ቤተክርስቲያንን በመምራት ሕዝቧ ክርስቲያንን ወደ ሰላምና ብሩህ ዘመን ማሸጋገር ይጠበቅበታል። ኃላፊነትንና ሙያን በአፍ ብቻ ሳይሆን በተግባር ማስመስከር ይጠበቅበታል።

7. በሽታውን የደበቀ መድሃኒት አይገኝለትም እንደተባለው ቤተክርስቲያን ከላይ ከአመራሩ ከቅዱስ ሲኖዶስ ጀምሮ በተዋረድ በጠቅላይ ቤተክህነት፣ በሀገረ ስብከት፣ በአውራጃ፣ በወረዳና በቀበሌ ደብዳቤ ስለው ችግርና ድክመት ተመርምሮ አስፈላጊው እርምጃና የአስተዳደር ተሐድሶ መደረግ አለበት። ይህ ካልተደረገ ውጤቱ «ውሃ ቢወቅጡት እምቦጭ ነው» እንደተባለው ይሆናል። እንደ ዕውነቱ ከሆነ የቤተክርስቲያንን ወቅታዊ ሁኔታ ሲመለከቱት በአጠቃላይ አነጋገር፣ አመራሩ ደካማ፣ አስተዳደሩ ብልሹ፣ አደረጃጀቱም ለፈሰሩ መሆኑ በግልጽ የሚታይ ነው።

8. ቤተክርስቲያን ብዙ ሊቃውንት፣ መምህራንና ባለሙያዎች አሏት ግን በአግባቡ ለተግባር የሚያስማሩቸው ብቁ የሆነ የአስተዳደር ተቋም ባለመኖሩ እነዚህ መምህራን ሁሉ ሥራ በመፍታታቸው በጠቅላይ ቤተክህነት ዙሪያና በየደብሩ ተኩልኩለው ነገር ሲተበትቡና ወሬ ሲያናፍሱ ይውላሉ። ለዚህ ነው ቤተክርስቲያን የአስተዳደር ተሐድሶ የሰፊልጋታል የተባለው።

9. ጠቅላላ ባለመልክ የተጠቀሙትን የቤተክርስቲያን ችግሮችና ድክመቶች መንደርደሪያ በማድረግ ዘላቂ መፍትሄ መፈለግ አማራጭ የሌለው የቤተክርስቲያኖችን ኃላፊነት ነው። ይህን ከባድ ኃላፊነት ተቀብሎ ቤተክርስቲያኖችን ከምትገኝበት ፈታኝ ወቅት ወደተሻለ ጊዜና ሁኔታ የሚያሸጋግር የቤተክርስቲያን መሪ ፈልገን፣ ጠይቅን፣ አጠያይቅን፣ መርምረን ማግኘት ታሪክ የጣለብን አደራ ነው።

ቀጥሎ ሰፊ ውይይት የተደረገው የሚመረጠው የቤተክርስቲያን መሪ (ፓትርያርክ) ከላይ የተዘረዘሩትን ችግሮች ለመፍታትና ቤተክርስቲያንን ከአገልጋዮችና ከምዕመናን ጋር አስተባብሮ ለመምራት ምን ምን መስፈርቶችን ማሟላት አለበት በሚለው አቢይ ጉዳይ ዙሪያ ነበር። ወደ ሁለት ቀን የፈጀ ሰፊ ውይይት ተደርጎ በሚከተሉት መስፈርቶች ላይ ስምምነት ተደረገ።

አንደኛ ዕውነቱን ደፍሮ የሚናገር፣ ለሃይማኖቱ ፈተናን በፀጋ የሚቀበል፣ የዕምነት ጽናት ያለው አባት መሆን አለበት።

ሁለተኛ ከአልባሽ ጀምሮ የጉጥ (የወንዝ ልጅ) አገልጋይ የማይሻ፣ አድላዊ ጉሰኛ ያልሆነ፣ ሁሉን በእኩልነት የሚመለከት አባት መሆን አለበት።

ሶስተኛ ጥሩ (አንደበተ ርቱዕ) መምህር፣ በራሱ የሚተማመን፣ ተከራክሮ የሚረታ፣ ቀና እና ብቁ መሪ መሆን አለበት።

አራተኛ ባለሙያን በየሙያውና በየተስጥለው የሚያስማራ፣ ሊቃውንትን አሰባሰቦ ምክራቸውን አዳምጦ በጥልቅ ዕውቀታቸው የሚገልገል፣ ካህናትን ይበልጥ አስተምሮ፣ መክሮና አስተባብሮ ለመንፈሳዊ ተግባር የሚያስማራ፣ በአጠቃላይ ሁሉንም አስተባብሮ የሚመራ አባት መሆን አለበት።

አምስተኛ የቅዱስ ሲኖዶስን የበላይነት የሚቀበል፣ ፈላጭ ቆራጭ ልሁን የማይል ራሱን የካደ አባት መሆን አለበት።

ስድስተኛ ለቤተክርስቲያናችን እድገትና ልማት የሚያበቃ አገር አቀፍ የአስተዳደር ተሐድሶ በተግባር የሚያውል መሆን አለበት። ይህ ተፈላጊ ባህሪ መስሎ መታየትን ሳይሆን ሆኖ መገኘትን የሚጠይቅ ነው። ባጭሩ መንፈሳዊ ጠንካራነትን የሚጠይቅ ነው።

ስባተኛ የሚመረጠው አባት አርቆ የሚያስተውል፣ ጠለቅና ሰፊ አድርጎ የሚመለከት፣ በፍቅረ ንዋይ (ገንዘብ ወዳድነት) የማይታለል፣ የተረሱና የተዳከሙ ጥንታውያን ታላላቅ ገዳማትን የሚፈቅድ፣ የዘመኑን ምዕመናን የተወሰነበ ባህሪ አስተውሎ፣ በትዕግሥት፣ በጥበብና በስልት ቤተክርስቲያንን እንዲያገለግሉ የሚሰብ፣ በመጤ ሃይማኖት ተጠልፈው የተበታተኑትን በጌችም የሚያስባሰብ ችሮ ጠባቂ (ኖላዊ ሄሮ) መሆን አለበት።

ቀጣዩ ትኩረታችን የዘረዘርናቸውን የቤተክርስቲያን መሪ መምረጫ መስፈርቶችን የሚያሟሉ አጩዎችን ፈልፍሎ ማግኘት ነበረ። ይህን ለማከናወን ደግሞ የሊቃንጳጳሳቱን የሕይወትና የአገልግሎት ታሪክ በአጥጋቢ መልክ ማወቅ አስፈላጊ ነው። በመሆኑም የመንበረ ፓትርያርክ መዝገብ ቤት ኃላፊ አቶ መልአኩ በልሁ ተጠርተው የሊቃንጳጳሳቱን የግል ማህደሮች ለአስመራጭ ኮሚቴው እንዲያቀርቡ ታዘዙ። የአስመራጭ ኮሚቴው ዋና ጸሐፊ በመሆኔ ማህደሮችን በኮሚቴው ፊት ተረክብሁ። ማህደሮቹን አንድ በአንድ በመመልከት ተፈላጊ ፍሬ ነገሮችን በማስታወሻዬ በማስፈር ሪፖርት ማቅረብ ሰላለብኝና ይህን ሥራም ቀን መሥራት ስለማልችል (በዕለታዊ ስብሰባዎች ቃለጉባኤ ስለምይዝ) ተለቅ ባለ

የእጅ ያረላዬ ከትቼ ወደ ቤቴ በመውሰድ በግል መጽሐፍ ቤቴ (ቢሮዬ) ሌሊቱን እስከ ዘጠኝ ሰዓት እሰራ ነበር። በሶስተኛው ቀን ዝርዝር ሪፖርቴን ለኮሚቴው አቀረብሁ። ከግል ማህደሮች በተጨማሪ ከዜና ቤተክርስቲያን ተከታታይ መጽሔቶች ተጨማሪ መረጃዎችን አግኝቻለሁ። የኮሚቴው አባላት በተለይም አምስቱ ሊቃንጳጳሳት ስለእያንዳንዱ እጩ የሚያውቁትን ሁሉ ስለተናገሩ በመስፈርቱ መሠረት ብቁ የሆኑትን አበጥሮ ለማውጣት አስቸጋሪ አልነበረም።

በሲኖዶሉ መመሪያ መሠረት የእድሜ ባለፀጋ የነበሩት እንደ አቡነ ሚካኤል፣ አቡነ ማርቆስና አቡነ ዮሴፍ ለውድድር አልቀረቡም። የ«ትግሬው ቡድን» ድጋፍ የነበራቸው አቡነ መቃርዮስም ዕድሜያቸው ከ70 ዓመት በላይ በመሆኑ፣ አቡነ ተክለሃይማኖት ደግሞ ከ50 ዓመት በታች ስለነበሩ፣ ለእጩነት አልበቁም። በዕድሜ ነክ ምክንያት ቢያንስ አስር ሊቃንጳጳሳት ከውድድር ውጭ ሆኑ። በጤና መታወክ፣ ወይም በሲኖዶሉ ጉባኤ ያልተገኙት እንደ አቡነ መልከጼዴቅና ሌሎችም በጉባኤው ተገኝተው በኋላ ከመኖሪያቸው በመሰወር ወደውጭ አገር የሄዱት አቡነ ዜና ማርቆስም ለውድድር ሊቀርቡ አልቻሉም። በተሰጠን መመሪያና ባጸደቅነው መስፈርት መሠረት ከ40 ሊቃንጳጳሳት መካከል ለእጩነት ብቃት የነበራቸው 22 ሊቃንጳጳሳት ብቻ ነበሩ። አዘጋጅቼ ካቀረብሁት የህይወት ታሪካቸው በተጨማሪ የሚያውቋቸው የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት በቃለ መሃላ በሰጡት ምስክርነት መሠረት እያንዳንዱ የኮሚቴ አባል አምስት እጩዎችን በጽሑፍ ጠቁሞ አቀረበ። ከ22ቱ መካከል 17ቱ ብቻ ሲጠቆሙ አምስቱ ስላልተጠቆሙ ወደ ቀጣዩ ሂደት ለመሻገር

አልቻሉም። ከአስራ ሰባቱ እጩዎች መካከልም በቀጣዩ የኮሚቴው ምርጫ ከ9 እስከ 15 ድምጽ ያገኙት አስር ብቻ ነበሩ። እነሱም፤ በድምጽ ድምር ቅደም ተከተል መሠረት፤

1. አቡነ ሳሙኤል	6. እቡነ ናትናኤል
2. አቡነ ሰላማ	7. አቡነ ቀውስጠስ
3. አቡነ ኤልሳ	8. አቡነ ባስልዮስ
4. አቡነ ዘካርያስ	9. አቡነ ጳውሎስ
5. አቡነ ማትያስ	10. አቡነ ባርናባስ ነበሩ።

የመጀመሪያው ዙር ጥቆማ የተደረገውና ድምጽ የተሰጠው ሰኔ 13 ቀን 1984 ዓ.ም ነበር።

ከላይ ከተዘረዘሩት አስር ሊቃነጳጳሳት መካከል ለምርጫ የሚቀርቡትን አምስቱን እጩዎች በድምጽ ብልጫ ከመወሰኑ በፊት አስመራጭ ኮሚቴው ሌላ ዙር ውይይት ከፈተ። ውይይቱ የተከረው የሚመረጠው ፓትርያርክ ምንና ምን የጌሉ ባህርያትንና ችሎታን አጣምሮ መያዝ አለበት? በሚለው ቁምነገር ላይ ነበረ። በተመሰጠ በተደረገው ሰፊ ውይይት የኮሚቴው አባላት የሚከተሉትን ፍሬ ነገሮች ደግመው፤ ደጋግመው ጠቀሱ

1. ቤተክርስቲያን ካጋጠሟት ውስብስብ ችግሮች እንድትወጣ ጠንክሮ የሚሠራና የሚያሰራ።
2. ትምህርትና ችሎታ ያለውና በእቅድና በፕሮግራም የሚመራ።
3. መንፈሳዊ ወንድሞቹን ሊቃነጳጳሳትን አማክሮና አስተባብሮ ሊመራ የሚችል።
4. ሊቃውንተ ቤተክርስቲያንንና ምሁራንን በቀና ተቀብሎ የሚያወያይና በየሥራ ዘርፉ እንደየ ችሎታቸው የሚያሰማራ።

5. በሚሰጠው መንፈሳዊ ትምህርት ምዕመናንን፤ በተለይም ወጣቱን ትውልድ ወደ ቤተክርስቲያን የመሳብ ችሎታና ተስጥኦ ያለው።

6. የተቸገሩትን የሚያጽናና የሚድገፍ፤ የታሰሩትን የሚጠይቅ
7. ለቤተክርስቲያን ከልቡ የሚቆረቆርና የሚሟገት፤ ተከራክሮ የሚረታ ምሁርና አንደበተ ርቱዕ የሆነ መምህር (ሐዋርያ) መሆን አለበት። ባጭሩ የሚመረጠው መሪ የቤተክርስቲያን ተቆርቋሪ፤ የምዕመናን አስተማሪ መሆን አለበት።
8. የሚመረጠው አባት መሪ በጌጥ፤ በወገን፤ በጌሳ ጠባብ አስተሳሰብ ያልተበከለ ሚዛናዊ አመለካከት ያለው ኢትዮጵያዊ አባት መሆን አለበት።
9. አዲሱ መሪ ቸር ጠባቂ (ኖላዊ ሄር)፤ ደግ፤ ሩህሩህና የማይናወጥ በጌ መንፈስ ያለው፤ መካሪ፤ አስማሚና አስታራቂ መሆን ይገባዋል። የምንገኝበት ወቅት ፈታኝ በመሆኑ፤ ወርቅ በእሳት እንደሚፈተን ሁሉ ቤተክርስቲያን የጋጠማትን የተወሳሰበ ችግር በአግባቡ ለመፍታት ትጋት፤ ከህሎትና ጽናት ሊኖረው ይገባል።
10. ቸር ጠባቂ (ኖላዊ ሄር) እንደመሆኑ አዲሱ ፓትርያርክ ፍቅርን፤ ስምምነትንና አንድነትን ማጌልበት አለበት። ክርስቶስ ሰውን ለማዳን ሕይወቱን ለሰው ቤዛ እንዳደረገ ሁሉ አዲሱ ቸር ጠባቂ መሪም የክርስቶስን አርአያ መከተል አለበት።

ከውይይቱ በኋላ በተጠቀሱት መስፈርቶች መሠረት ከአስራ እጩዎች መካከል አምስቱ በድምጽ ብልጫ ተመረጡ። እነርሱም አቡነ ሳሙኤል፤ አቡነ ሰላማ፤ አቡነ ባስልዮስ፤ አቡነ ጳውሎስና

አቡነ ሌልሳ ነበሩ። የአምስቱ እጩዎች ማንነት በምስጢር እንዲጠበቅ ከፍተኛ ጥረት ተደርጓል።

ምርጫው ግልጽና ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ እንዲደረግ ኮሚቴው ምን ምን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለበት ከሰኔ 15 ቀን 1984 ዓ.ም ጀምሮ ሰፊ ውይይት አደረገ። በመጨረሻ የሚከተሉትን ውሳኔዎች አጸደቀ።

1. 5 የምርጫ ሳጥኖች ከነቁልፉ ተዘጋጅተው ለአስመራጭ ኮሚቴው እንዲቀርቡ።
2. ለመራጮች የቅደም ተከተል ተራ ቁጥር የተጻፈበት (ከ1 እስከ 400) ክብ የመታወቂያ ወረቀት ታትሞ በስተጀርባው የቅዱስ ሲኖዶስ ማህተም እንዲታተምበት።
3. ተራ ቁጥር ከ1 እስከ 400 ብቻ የሆነ የምርጫ ወረቀት (ካርድ) ታትሞ ከጀርባው የሲኖዶስ ማህተም ታትሞበት፤ በተጨማሪም የኮሚቴው ሰብሳቢ፣ ምክትል ሰብሳቢና የዋናው ጸሐፊ ፊርማ እንዲፈረምበት። ይህ ሁሉ ጥንቃቄ ያስፈለገበት ምክንያት ምርጫው ንጹህና ግልጽ እንዲሆን ነው።
4. ከ1 እስከ 15 ተራ ቁጥር የተጻፈበት የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት መታወቂያ ክብ ወረቀት (ካርድ) ታትሞ በጀርባው ላይ የቅዱስ ሲኖዶስ ማህተም እንዲታተምበት።
5. የአምስቱ እጩዎች የሕይወት ታሪክ በመጽሔት መልክ እንዲታተምና ጊዜው ሲደርስ ለመራጮች እንዲታደል። ከተራ ቁጥር 2 እስከ 5 የተዘረዘሩት ሲታተሙ ምስጢርነታቸውን ለማስጠበቅ ሁለት ዕምነት የሚጣልባቸው የህትመት ባለሙያዎች ተመረጡ።

ሰኔ 18 ቀን 1984 ዓ.ም አስራ አንደኛው የአስመራጭ ኮሚቴ ሰብሰባ እንደተለመደው በጸሎት ተጀመረ። አስረኛው ቃለ ጉባኤ ተነቦ ፀደቀ። ከዚያም በዋና ጸሐፊው የተረቀቀው የአምስቱ እጩዎች የሕይወት ታሪክ ተነበበ። ተሻሽሎ በሙሉ ድምጽ ፀደቀ። ከሰዓት በኋላ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት ከቅዱስ ሲኖዶስ አባላት ጋር የጋራ ስብሰባ አደረጉ። የሽግግሩ መንግሥት በቤተክርስቲያን ጉዳይ፣ በተለይም በምርጫው ዝግጅትና ሂደት ምንም የጣልቃገብነት ባህሪ ባያሳይም፣ ምርጫው በሚደረግበት ዕለት በታዛቢነት ይገኛል ተብሎ የተላከውን የመንግሥት ተወካይ አቶ ልኡል የኋላን ለሊቃነቋሳቱና ለአስመራጭ ኮሚቴው አቡነ ያዕቆብ አስተዋወቀ። ከዚያም አቡነ ያዕቆብና አቶ ልኡል አስመራጭ ኮሚቴው ወደሚሰበሰብበት ክፍል ለመጀመሪያ ጊዜ በመምጣት፣ ሁለቱም የኮሚቴውን ከባድ ኃላፊነት በመጥቀስ ምርጫው እስኪፈጸም የኮሚቴው ሥራ በጥብቅ ምስጢር እንዲጠበቅ አደራቸውን ገለጹ። ሰብሳቢው አቡነ ገሪማም ሲመልሱ እንኳንስ የውጭ ሰው የሲኖዶሱ ተጠባባቂ ሰብሳቢ አቡነ ያዕቆብም እንዲትነገር እንደማያውቁ በማረጋገጥ አስመራጭ ኮሚቴው ኃላፊነቱን በንቃትና በትጋት እንደሚያከናውን አረጋገጡ። ሁለቱን እንግዶች አስናብቶ ኮሚቴው ቀሪ ሥራውን ቀጠለ።

ቀደም ብሎ ከሲኖዶስ አመራር አባላት ጋር በተሰማማው መሠረት አስመራጭ ኮሚቴው ከ350 በላይ ለሚሆኑት ከየሀገረሰብክቱ የሚመጡት መራጮች የሚያርፉበት፣ በቀድሞው አልጋወራሽ ግቢ (በደርግ ጊዜ የፖለቲካ ትምህርት ቤት የተባለው) ስለሆነ፣ አስፈላጊውን ቅድመ ዝግጅት ማጠናቀቅ ነበረበት። በወቅቱ ግቢው፣ የሰብሰባ አዳራሹ፣ የምግብ ቤቱ፣

መኝታ ቤቱ የሁሉም ባለቤት የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ስለነበረ፣ የዩኒቨርሲቲው የተማሪዎች ጉዳይ ኃላፊ (ዲን) የአስመራው ኮሚቴው አባል አቶ ገብረክርስቶስ መኩንን ስለነበረ ዝግጅታችን የሰመረ ነበር። ከእርሱ ጋር በዝግጅት ኮሚቴ አባልነት የሠሩት አቶ ውብሸት ድልነሳሁ (ቀድሞ የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ የአስተዳደር ምክትል ፕሬዚደንት የነበሩ) ኩሌኔል ቃለክርስቶስ አባይና አቶ ደርቤ ሥነጊዮርጊስ ነበሩ። መራጮች ለተጽዕኖና ለግል ጥቅም ዝንባሌ እንዳይጋለጡ አስፈላጊውን ጥንቃቄ ለማድረግ ከማንም ጋር እንዳይገናኙ እቅድ አወጣን። ከየሀገረሰብከታቸው በአውቶቡስ፣ በባቡርና በአውሮፕላን እንደመጡ ለአስተናጋጅነት የተመደቡት የአስመራው ኮሚቴ አባላት ብቻ እንዲቀበሏቸው ተደረገ። ወደ ማረፊያው ግቢ ከገቡ ጀምሮ ምርጫው እስኪፈጸም በተናጠልም ሆነ በቡድን ወደ ውጭ መውጣት በጥብቅ የተከለከለ ነበር። የግቢው ጥበቃ ተጠናክሮ መመሪያው በአግባቡ በሥራ ውሏል። በዚህ ጥብቅ እርምጃ ወደ ግቢው ለመግባት ለምን ተከለክልን በሚል ቅሬታ አንዳንድ የቤተክህነት ኃላፊዎች አኩርፈው ነበር። ሆኖም ሰኔ 23 ቀን 1984 ዓ.ም አስመራው ኮሚቴው ከጠቅላይ ቤተክህነት ሹማምንት ጋር 3 ሰዓት ሙሉ ባደረገው የጋራ ውይይት በኮሚቴው የተወሰደው ጥብቅ እርምጃ የኃላፊዎችን ስሜት ለመጉዳት ሳይሆን የተጣለበትን ከባድ ኃላፊነት ለመወጣት ብቻ የወሰደው ውሳኔ መሆኑን አስረዳ። በስልክም ከማንም መራጭ ጋር ለመነጋገር እንደማይችሉ ተነገራቸው። በመጨረሻም መራጮች ከየሀገረ ስብከቱ ተጠቃልለው ወደ ግቢው ከገቡ በኋላ ስለምርጫው ሥነሥርዓት ዝርዝር ገለጻ በማድረግ አስፈላጊውን መመሪያ የሚሰጠው አስመራው

ኮሚቴው ብቻ መሆኑን ሁሉም እንዲያውቁት ተደረገ። ይህ ውሳኔ እስከ ምርጫው ፍጻሜ ድረስ ተግባራዊ ሆኗል።

ምርጫው ነፃ፣ ግልጽና ሕጋዊ መሆኑን ለማረጋገጥ ከየሀገረ ስብከቱና ከአዲስ አበባ ሀገረ ስብከት ለመራጭነት የሚላኩት መራጮች ዝርዝር ከቅዱስ ሲኖዶስ ጽህፈት ቤት ከማረጋገጫ ደብዳቤው ጋር እንዲላክልን ጠየቅን። ዝርዝሩ ተሰጠን። ሁሉን ለመዘርዘር በዚህ አጭር ዘገባ ውስጥ አስፈላጊ ባይሆንም ለግንዛቤ እንዲረዳ መራጮች ከየት እንደመጡና ብዛታቸውን ጠቅለል አድርጌ ልግለጽ።

ከኤርትራ ሀገረሰብከት ይመጣሉ ከተባሉት መራጮች ጋር በጠቅላላው ወደ 400 መራጮች ይገኛሉ ተብሎ ተነግሮን ነበር። ግን የመራጮች ቁጥር 361 ብቻ ነበር። የኤርትራ ሀገረሰብከት ተወካዮች በወያኔ ትግራይና በሻዕቢያ መሪዎች የጋራ ውሳኔ ለምርጫው እንዳይገኙ መደረጉ ለሁሉም ግልጽ ነበር።

ለአምስተኛው ፓትርያርክ ምርጫ የተደረገው ቅድመ ዝግጅት ሁሉ በጊዜ ተጠናቀቀ። ቀሪው የአስመራው ኮሚቴው ተግባር ሁለት ብቻ ነበር። አንዱ በመጨረሻ የሚፈጸመው የአምስተኛው ፓትርያርክ ምርጫ ግልጽና ዴሞክራሲያዊ በሆነ ሥነ ሥርዓት እንዲፈጸም ማድረግ ሲሆን ሌላው ከዚህ አስቀድሞ ለመራጮች ስለአመራረጡ ሥነ ሥርዓት የሚሰጠው መመሪያና መራጮችም በስብሰባው ወቅት አስተያየታቸውን ያለምንም ተጽዕኖ በግልጽ እንዲናገሩ መድረክ አዘጋጅቶ ማበረታታት ነበር።

መራጮች የተላኩበት

<u>ሀገረሰብነት ወይም ተቋም</u>	<u>ራጮች ብዛት</u>
1. የቅዱስ ሲኖዶስ አባላት	31
2. የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት /ከአምስቱ ሊቃነጳጳሳት ሌላ	10
3. ከጠቅላይ ቤተክህነት የተወከሉ	28
4. ከአዲስ አበባ ሀገረሰብነት	27
5. ከትግራይ ሀገረሰብነት	35
6. ከጉንደር	30
7. ከወሎ	30
8. ከጉጃም	33
9. ከሸዋ	33
10. ከሐረርጌ	14
11. ከባሌ	11
12. ከአርሲ	11
13. ከሲዳሞና ቦረና አህጉረ ሰብከት	14
14. ከጋሞጉፋ ሀገረሰብነት	15
15. ከከፋ	11
16. ከኢሉባቦርና ጋምቤላ አህጉረሰብነት	16
17. ከወሊጋና አሶሳ አህጉረ ሰብከት	10
የመራጮች ድምር	361

ስለአመራረጡ ሥነሥርዓት የሚሰጠው ገለጻና መራጮችም ግልጽ ውይይት የሚያደርጉበት መድረክ ሰኔ 26 ቀን 1984 ዓ.ም በአቡነ ያዕቆብ ቃለቡራኬ ተከፈተ። ስብሰባው የተደረገው መራጮች በአረፉበት ግቢ ውስጥ በሚገኘው ትልቁ የዩኒቨርሲቲ አዳራሽ ነበር። አቡነ ያዕቆብ በዕለቱ ካደረጉት ገለጻ የሚከተሉትን ፍሬ ነገሮች መዘገቡ።

1. የተሰበሰቡበት አዳራሽ በደርግ ጊዜ የፓለቲካ ትምህርት ቤት መሰብሰቢያ ሆኖ የክርስትናን ሃይማኖት ለማዳከምና ብሉም ለማጥፋት የማርክሲዝም ሌኒኒዝም ፍልስፍና የሚነገርበት ነበር። ዛሬ ግን ይህ አዳራሽ ክርስትና ሃይማኖትን ለማጠናከርና ለማስፋፋት በማገልገሉ ኃይሉ እግዚአብሔርን እናመሰግናለን።
2. በነሐሴ ወር 1983 ዓ.ም.በተለይ በጸመፍልሰታ ወቅት በቤተክርስቲያኖችን የተፈጠረው ሕውከትና ትርምስ ከባድ ነበር። በቤተክርስቲያኖችንና በምዕመናን ውስጥ የተነሳው መከፋፈል ብዙዎችን በጣም አሳዝኖ ነበር። በነሐሴ መጨረሻ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ መርቆርዮስ ከመንበራቸው አንደተነሱ ብፁዕ አቡነ ዜናማርቆስ በተጠባባቂ የሲኖዶስ ሰብሳቢነት ተሰየሙ። በየካቲት ወር 1984 ዓ.ም ጭቅጭቅና ንትርክ ተጀመረ። የተወሰኑ የሲኖዶስ አባላት የተከፋፈሉትን አባቶች ለማስማማት ጥረት አደረጉ። ባለመሳካቱ በያዕቆባው ሰላምን የሚያስገኝ እንቅስቃሴ ተጀመረ። በቦርድ እንተዳደራለን ይሉ የነበሩ አድባራት ወደ ቤተክርስቲያን ተመልሰው በተደረገው መግባባት መሰረት ጊዜያዊ ሰብሳቢ (አቡነ ያዕቆብ) እና የሽግግር ወቅት የሲኖዶስ አመራር አባላት

ተሰየሙ። ተዘግቶ የነበረው የመንበረ ፓትርያርክ በር ተከፈተ።

3. የሰላም ጉባኤዎች በቤተክህነት አዳራሽ ተደረጉ። አንድነት ጉለበተ። ወደየሀገሩ ስብከቱ የሰላም ልኡካን ተላኩ። ሰላም ጠነከረ። ሆኖም በአዲስ አበባ ክፍፍሉ ሰላገረሽ የሲኖዶሱን ሁለተኛ መደበኛ ስብሰባ ለማድረግ ወደማይቻልበት ደረጃ ተደረሰ።

4. የቤተክርስቲያን ተቆርቋሪ በሆኑ የአገር ሽማግሌዎች (አምስቱ ሽምጋዮች) ጥረትና በአግዚአብሔር እርዳታ በግንቦት ወር መደበኛው የሲኖዶስ ጉባኤ ተካሄደ። ፓትርያርክ እንዲመረጥ ወሰነ። 15 የአስመራጭ ኮሚቴ አባሎችንም መረጠ።

5. ስለምርጫው አፈጻጸም ከሽማግሩ መንግሥት ጋር በተደረገው ውይይት በቤተክርስቲያን ጉዳይ መንግሥት ጣልቃ እንደማይገባ አረጋገጠ።

6. እስከደረሰበት ጊዜ በተደረጉ የፓትርያርክ ምርጫዎች ሁሉ የመንግሥት ተጽዕኖ ጉልቶ ይታይ ነበረ። አሁን ግን የሽማግሩ መንግሥት በሰጠው ውሳኔ መሠረት ሰሞኑን የምንፈጽመው የፓትርያርክ ምርጫ ለመጀመሪያ ጊዜ መንግሥት እጁን የማያስገባበት ምርጫ ይሆናል።

7. ይህ ስብሰባችን ባገኘነው ነፃነት መሠረት ቤተክርስቲያናችንን ለመምራት ብቁ የሆነ ፓትረያርክ ያለማንም ተጽዕኖና ጣልቃ ገብነት ለመምረጥ የሚያስችለን ነው።

8. በአገኘነው ዕድል ተጠቅመን ኃላፊነቱን በትክክል የሚወጣጥ ችር ጠባቂ የሆነ የቤተክርስቲያን መሪ ለመምረጥ ታሪካዊ

ኃላፊነት ተጥሎብናል። በዕውነተኛ መንገድ የመረጥነው የቤተክርስቲያን መሪ በእግዚአብሔር የተመረጠ ይሆናል።

አስመራጭ ኮሚቴውን በመወከል ሰብሳቢው ብፁዕ አቡነ ገራማ በንባብ ያሰሙት ንግግር በአመካኙ ከኮሚቴው ቃለጉባኤዎች የተውጣጣ ነበር። ከዚያም መራጮች ለሚያቀርቧቸው ጥያቄዎች ሁሉ የአስመራጭ ኮሚቴው አባላት ዝርዝር ማብራሪያና መልስ እንደሚሰጡ በመግለጽ መራጮች ከአምስቱ እጩዎች መካከል አንድ ችር ጠባቂ እንዲመርጡ አሳሰቡ።

ከሰዓት በኋላ /26-10-84/ ስለአመራረጡ ሥነሥርዓት ለመራጮች ዝርዝር ገለጻ ተደረገላቸው። ቀጥሎ ዋና ጸሐፊው ስለአምስቱ እጩዎች ኮሚቴው ያሳተመውን የሕይወት ታሪክ በየተራ አነበቡ። ከዚያ በኋላ መራጮች እየተነሱ ስለኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ታሪካዊነት፣ ቤተክርስቲያን ነፃነቷንና የኢትዮጵያን ነፃነት ለመጠበቅና ለማስጠበቅ በተከታታይ ስለከፈለችው መስዋዕትነት፣ በተለይም ስለግራኝ አህመድ የጥፋት ወረራና በቤተክርስቲያን ስለደረሰው ጉዳት ተናገሩ። እንዲሁም በወዳጅነትና በበጉ አድራጊነት ሽፋን ወደ ኢትዮጵያ ስርገው የገቡ የካቶሊክና የፕሮቴስታንት ሚሲዮናውያን ስለፈጸሙት የተንኮል ሴራ፣ በአሁኑ ጊዜም መጤ ሃይማኖቶች በመፈጸምና በማስፈጸም ላይ የተሰማሩበትን የተንኮል ሥራ አብራሩ። ከብዙሃኑ የገጠርና የከተማ ቤተክርስቲያናት አገልጋዮች የተሰነዘሩት ታሪክ ቀመስ አስተያየቶች ጠቃሚ ፍሬነገር ስለሚገኝባቸው ለአንባቢ ግንዛቤ እንዲያመች ከመዘገብኋቸው መጥኜ ላቅርብ።

1. የቤተክርስቲያናችን ታሪክ ጥንታዊና እጅግ አኩሪ ሆኖ ብዙ ፈተና፣ ብዙ ውጣ ውረድ የበላበት ነው። ከአራተኛው እስከ

ስምንተኛው ክፍለ ዘመን ለኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ወርቃማ ጊዜ ነበር። ከዚያም ከአረብ ባህረሰላጤ የተነሳው አዲሱ አክራሪ የአስልምና ወገን የቀይ ባህራችንን በር በመዝጋት ከቁስጥንጥንያ፣ ከእስክንድርያ፣ ከፋርስ፣ ከህንድና ከሩቅ ምስራቅ ጋር የነበረንን የንግድና የወዳጅነት /ዲፕሎማሲ/ ግንኙነት እንዲቋረጥ አደረገ። በዘመነኛው ክፍለ ዘመን ቤተክርስቲያንን በማፍረስና በማቃጠል የዲት ጉዲት ብዙ በደል አደረሰች። ከአስረኛው እስከ አስራ አምስተኛ ክፍለ ዘመን በቤተክርስቲያናችን ብዙ ውጣ ውረድ (ፈተና) ደርሷል። ቢሆንም እነ አቡነ ገብረመንፈስ ቅዱስ በአስረኛው ክፍለ ዘመን በአገራችን ብዙ ሐዋርያዊ ተግባር ፈጽመዋል። አቡነ ተክለሃይማኖትና አያሌ ጳጳሩን በአረመኔው ዜጋ ውስጥ የክርስቲና ሃይማኖትን ለማስፋፋት ተጋድሎ አድርገዋል። በአስራ አምስተኛው ምዕተ ዓመት በተለይ አፄ ዘርዓዖቆብ ብዙ ጠቃሚ ተግባሮችን ፈጽመዋል። በአስራ ስድስተኛው ክፍለ ዘመን ደግሞ ከአገር ውስጥ የተነሳው ግራኝ አህመድ በቱርኮች መሣሪያና የወታደር እርዳታ አማካኝነት የለማቸውን ቤተክርስቲያን አወደመ። ያሁሉ የመከራ ዘመን አልፎ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን እንደገና አንሠራራች። ነገር ግን አረመኔው የፋሺስት ኢጣሊያ ወረራ እንደገና ፈተና ላይ ጣላት። ገዳማትና አድባራት ተዘረፉ፣ ተቃጠሉ። መንኮሳት፣ ቀሳውስትና ጠንካራ ምዕመናን ታረዱ። እንደነአቡነ ጴጥሮስና አቡነ ሚካኤል ያሉ ጠንካራ አባቶች ተገደሉ። ሆኖም በእግዚአብሔር ችርነት፣ በአባቶችና በምዕመናን ጾምና ጸሎት፣

እንዲሁም በኢትዮጵያ አርበኞች ያላቋረጠ የትጥቅ ትግል፣ ኢትዮጵያ እንደገና ነፃነቷን ተገናኝቷል።

2. ለ1600 ዓመታት ያህል የእስክንድርያው (የግብጽ) ሊቀጳጳስ በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ላይ በነበረው የበላይነት ተጽዕኖ (የራሱን አቡን መርጦ በመላክ) በመጠቀም የግብጽ መንግሥት እስላሙን ሳይቀር የክርስቲያን ልብስ አልብሶ ጳጳስ ነው በማለት ወደ ኢትዮጵያ በመላክ ደባ መፈጸሙ አይዘነጋም። ሌሎችም ከግብጽ የተላኩ የኮፕት አቡኖች ለግብጽና ለእንግሊዝ መንግሥት በመሰለል ኢትዮጵያን ለማስጠቃት ጥረት አደርገዋል። በመጨረሻም በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመን መንግሥት የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን አስፈላጊውን ደርድር በማድረግ ከግብጽ ቤተክርስቲያን (መንበረ ማርቆስ) ጥገኝነት ወጥታ ራሷን በመቻል መንፈሳዊ መሪዋን (ፖትርያረክ) መርጣ ለመሾም በቃች። በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ መንፈሳዊ መሪነትና በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ ዘመናዊ የቤተክርስቲያን አመራር መሠረት ጣይነት የቤተክርስቲያናችን ህልውና ተጠናክሯል። ምዕመናን በሰበካ ጉባኤ በመደራጀት ቤተክርስቲያን አንድትጌለብት፣ እድገቷና ልማቷም እንዲስፋፋ ተደርጓል።

3. በፋሽስት ወረራና በደርግ ወታደራዊ አገዛዝ ዘመንም ቤተክርስቲያን ከባድ ተጽዕኖ ስለተደረገባት ከባዱን ፈተና በአባቶች ጾምና ጸሎት፣ በምዕመናን ድጋፍና በእግዚአብሔር እርዳታ አለፈችው። በጠላት ዘመን እንደነ አቡነ ጴጥሮስና አቡነ ሚካኤል ቆራጥ አቋም በመውሰድ ለሃይማኖታቸውና ለቤተክርስቲያን ክብር ቢሳ መሆናቸው የቤተክርስቲያንን

ልጆች ሁሉ ያከራል። ነገር ግን ብዙ አባቶች በተለይ የተወሰኑ ሊቃነቋሳት በደርግ ዘመን ሰላማዊ ሰው በተለይም ወጣቶች በቀይ ሽብር ሲጨፈጨፉ ያሳዩት ዝምታና ማወላወል ለትልቅ ትዝብት አንዳበቃቸው ሊታወቅ ይገባል።

4. የኢሕአዴግ የሽግግር መንግሥት ከተቋቋመ በኋላ ደግሞ በታወጀው የጉሳ ፖለቲካ ሽፋን ክርስቲያኑ ሲጠቃ፣ ንብረቱ ሲዘረፍ፣ ቤቱ ሲቃጠልና ብሎም ሲጨፈጨፍ የቤተክርስቲያን መሪዎች ያሳዩት የተቃውሞ አንቅስቃሴ ኢምንት ነበር። በተለይ በታላቁ የአሰቦት ሥላሴ ገዳም አክራሪ እስላሞች 16 ክርስቲያኖችን ሲገድሉ የቤተክርስቲያን መሪዎች ምንም የጉሳ እርምጃ አልወሰዱም። በጉሳና በሃይማኖት የተመሠረተ ጥቃትን አንቀበልም።

5. በምንገኝበት ወቅትም ቤተክርስቲያኖችን በከባድ ፊተና ውስጥ ናት። ቡርቦራው፣ ከበባውና ጭፍጨፋው የከፋ ነው። መሪዎቻችንም፣ እኛም እያንቀሳፋን ነው። ስለዚህ በዚህ የፈተና ጊዜ ብቁ የሆነ ቸር ጠባቂ እንምረጥ። ስንመርጥ የግለሰቡን ጉጥ፣ ወንዝ ወይም ጉሳ እንዘንጋው። ለቤተክርስቲያን ቤዛ የሚሆን አባት እንምረጥ። ከህሊና ወቅሳም ለመዳን በትክክል እንምረጥ። የምንመርጠው አባት ዕውነተኛና ሀቀኛ የሆነ፣ ዘረኝነት የሌለበት፣ በኢትዮጵያዊነቱ የሚያምን መሆን አለበት።

6. የክርስትና ሃይማኖት የተሰፋፋውና ቤተክርስቲያኖችን ያደገችው እልፍ አዕላፍ አባቶች በእግራቸው ከአገር አገር እየተዘዋወሩ ስላስተማሩ፣ ስለሰበኩና ስላጠመቁ ነበር። በአሁኑ ወቅት መጤ ሃይማኖትን የሚሰብኩ ሚሲዮናውያን

በየመንደሩ፣ በየገጠሩና በየከተማው እንደልባቸው ሲንቀሳቀሱ የኛ መምህራን ግን የሚያስተምሩት በዓላትንና ቅዳሜና ሰህድን ጠብቀው ነው። ይህም እንኳ የሚከናወነው በቤተክርስቲያን መድረክ ብቻ ነው። ወጣቱን፣ አገር ተረካቢውን ትውልድ ይበልጥ ማስተማርና ማቀፍ አለብን።

7. አስመራጭ ኮሚቴው ኃላፊነቱን በሚገባ ተወጥቷል። ከእንግዲህ ኃላፊነቱ የእኛ የመራጮች ነው። ትክክለኛውን የቤተክርስቲያን መሪ ከመረጥን ቤተክርስቲያኖችን የምንመራው አኛው ነን ማለት ነው።

ግልጽ ውይይቱ እንደተጠናቀቀ በሚቀጥለው ቀን፣ ሰኔ 27 ቀን 1984 ዓ.ም ምርጫው ስለሚደረግ አስመራጭ ኮሚቴው የሚከተለውን ውሳኔና መመሪያ ለመራጮች አስታወቀ።

ሀ/ ምርጫው የሚፈጸመው በመንበረ ፓትሮያርክ ገቢ ውስጥ በሲኖዶሱ መሰብሰቢያ ክፍል መሆኑን

ለ/ መራጮች ከሚኖሩበት ግቢ በልዩ አውቶቡስ ወደ ጠቅላይ ቤተክህነት በመሄድ ወደ ትልቁ የሰብሰባ አዳራሽ ይገባሉ

ሐ/ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት መራጮችን በየሀገረ ሰብከታቸው አሰልፈው ወደ መምረጫው ሥፍራ ይደርሳሉ። አስመራጭ ኮሚቴው ባወጣው እጣ መሠረት የየሀገረሰብከቱ መራጭ ቅደም ተከተል፤

1. ሐረረጌ	6. አርሲ	11. ወሎ
2. ሲዳሞ	7. አዲስ አበባ	12. ጋሞጎፋ
3. ሸዋ	8. ኢሉባቦር	13. ጎንደር
4. ባሌ	9. ከፋ	14. ጎጃም
5. ትግራይ	10. ወለጋ	

መ/መራጮች በአሰላለፋቸው ቅደም ተከተል ወደ አስመራጭ ኮሚቴው ዋና ጸሐፊ አንድ በአንድ በመቅረብ የመራጭ መታወቂያ ቁጥራቸውን ያሳያሉ። ከሲኖዶስ በተላከው ዝርዝር መሠረት የመራጩ ሙሉ ስምና ቀደም ብሎ የተሰጠው የመራጭ መታወቂያ ቁጥሩ ተገናዝቦ መራጩ ከዋና ጸሐፊው በስተቀኝ ከተቀመጠው የአስመራጭ ኮሚቴ አባል (አቶ ገብረክርስቶስ መኰንን) የምርጫ ካርድ ይቀበላል። ከዚያም በሩ ከፍት ወደሆነውና ፊት ለፊት ወደሚኘው የመምረጫ ክፍል (የሲኖዶስ መሰብሰቢያ አዳራሽ) በቀጥታ በመሄድ የእጩዎች ስምና ፎቶግራፍ ከሚገኙባቸው አምስት የተቆለፉ የምርጫ ሳጥኖች መካከል፣ ዕምነት ለሚጥልበት እጩ፣ ካርዱን ከቶ ይወጣል። ወደመምረጫው ክፍል ከገባ በኋላ በሩን ስለሚዘጋው ማን ለማን እንደመረጠ ሊታወቅ አይችልም።

ምርጫው ግልጽ በሆነ ሥነሥርዓት መፈጸሙን ለማረጋገጥ ከ15ቱ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት በተጨማሪ ጋዜጠኛና ቪዲዮ ፊልም አንሺዎች ከመምረጫው ክፍል ትይዩና ግራና ቀኝ ቆመው እንዲታዘቡና ሁሉም በፊልም እንዲቀረጽ ተደርጓል። የምርጫው ሂደት በተለይ በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ቡድን ከመጀመሪያው እስከ ፍጻሜው በዝርዝር ተቀርጿል።

ወደ 360 የሚጠጉ መራጮች ምርጫቸውን ከፈጸሙ በኋላ ቆጠራው ሲካሄድ በፊልም፣ በቴፕና በፎቶግራፍ እንዲመዘግቡ ወደ ምርጫ ክፍሉ አስቀድመው እንዲገቡ የተደረጉ ጋዜጠኞችና ፊልም አንሺዎች ነበሩ።

ከዚያም 15ቱ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላት ከገቡ በኋላ ሰበሳቢው አቡነ ገሪማ ቆጠራው እንደሚጀመር አስታወቁ። ዋና ጸሐፊው አቶ ሳሙኤል ዓለማየሁ የመጀመሪያውን ሳጥን ቁልፍ ከፍቶ፣ አቀማመጣቸው በእጩዎቹ የጽጽብና ሹመት ቅደም ተከተል ስለነበረ፣ መጀመሪያ የአቡነ ባሰልዮስ የምርጫ ካርድ አንድ በአንድ ተቆጥሮ 79 ካርድ እንደነበረበት ተመዘገበ። ቀጥሎ የአቡነ ጳውሎስ ካርድ ሲቆጠር 169 ሆነ። ሶስተኛው የአቡነ ሳሙኤል ካርድ 52 ሆነ። የአቡነ ሰላማ ደግሞ 39 ሆነ። በመጨረሻም የአቡነ ኤልሳ ካርድ ሲቆጠር 15 ሆነ። የምርጫውን ውጤትና ሕጋዊነት ለማረጋገጥ እዚያው አጭር ቃለ ጉባኤ ጽፌ አያንዳንዱ የአስመራጭ ኮሚቴ አባል ፈረመበት። የተቆጠሩትንም የምርጫ ካርዶች በአንድ ትልቅ ኤንቨሎፕ ውስጥ ከትቹ በእጅ በርሳዬ (ሳምሶናይት) ውስጥ ከነቃለጉባኤው አስቀምጬ በኮድ ቁልፍ ቆልፌ ያዝሁት። ሲቆጠር አብረውን የነበሩትን ጋዜጠኞችና ፊልም አንሺዎች ውጤቱ በሚቀጥለው ቀን ለቅዱስ ሲኖዶስ አባላትና ለመራጮች እስኪገለጥ ምስጢሩ አንዳይወጣ አደራ በማለት አሰናበትናቸው።

ሰኔ 28 ቀን 1984 ዓ.ም የምርጫውን ውጤት ለመግለጽ በተዘጋጀው ፕሮግራም መሠረት ብፁአን ሊቃነጳጳሳት፣ መራጮች፣ የአስመራጭ ኮሚቴ አባላትና ጋዜጠኞች በዩኒቨርሲቲው የጉባኤ አዳራሽ (የአልጋ ወራሽ ግቢ) ተገኙ። የዕለቱን ጉባኤ መርሐ ግብር በመድረክ አስተናባሪነት ዋና ጸሐፊው ለጉባኤው ከገለጹ በኋላ አቃቤ መንበሩ አቡነ ያዕቆብ ሰብሰባውን በጸሎት ከፈቱ። ከዚያም የአስመራጭ ኮሚቴው በቅዱስ ሲኖዶስ የተጣለበትን ከባድ ኃላፊነት ለመወጣት ያደረገውን ከፍተኛ ጥረት በመጥቀስ ተግባሩን

በሚያከናውንበት ጊዜ እንዲያው የውጭ ሰው፣ እርሳቸው፣ ተጠባባቂ የሲኖዶስ ሰብሳቢው አንዲት ስለምርጫው ዝግጅት አንዲት ፍንጭ አለማግኘታቸውን ገለጹ።

ቀጥሎ የአስመራው ኮሚቴው ሰብሳቢ አቡነ ገራማ ኮሚቴው ሰብሳቢዎች ተግባሮች በዝርዝር ከገለጹ በኋላ የምርጫውን ውጤት እንደሚከተለው አስታወቁ።

በአምስቱ የምርጫ ሳጥኖች ውስጥ የተገኙ በድምሩ 354 የመራው ካርዶች ሲሆኑ ከነዚህ ካርዶች መካከል

ብጹዕ አቡነ ጳውሎስ 169 ድምጽ

ብጹዕ አቡነ ባስልዮስ 79 ድምጽ

ብጹዕ አቡነ ሳሙኤል 52 ድምጽ

ብጹዕ አቡነ ሰላማ 39 ድምጽ

ብጹዕ አቡነ ኤልሳ 15 ድምጽ ማግኘታቸውን ገለጹ

ስለሆነም በምርጫው ውጤት መሠረት ብጹዕ አቡነ ጳውሎስ ገብረ ዮሐንስ አምስተኛው ፓትርያርክ ሆነው መመረጣቸውን አስታወቁ። ሁሉም ተነስቶ ውጤቱን በከፍተኛ ጭብጨባ ተቀበለ።

ከዚያም ብጹዕ አቡነ ጳውሎስ ወደ መናገሪያው መድረክ በመሄድ መራጮችን ሁሉ በማመስገን የምርጫው ውጤት የእግዚአብሔር ጥሪ በመሆኑ አቅማቸው የፈቀደውን ሁሉ ለማድረግ ቃል ገቡ። በመጨረሻም ጥሁመ ዜማና አራት መወደስ ቅኔዎች ቀረቡ። ከደብረታቦር መራጮች አንዱ፣ መልአክታቦር ልብሰወርቅ ወርቁ፣ በመረዋ ልዩ ድምጻቸው እጹብ ድንቅ ዜማ አዜሙ። ሲጨርሱ አዳራሹ ረጅም ጊዜ በፈጀ ጭብጨባ ተናወጠ። የመጀመሪያው መወደስ ቅኔ የቀረበው ከቤተክህነት ባልደረባው

ከመጋቢ ምስጢር ወልደሩፋኤል ፈታሂ ሲሆን ሶስቱ ደግሞ ከመራጮች መካከል ነበር። እነርሱም ንቡረዕድ ክፍለ ዮሐንስ መኩንን /ከአዲስ አበባ/ መሪጌታ ደጉ ዓለሙ /ከምዕራብ ጉጃም/ እና አባ ሠረቀብርሃን ወልደ ሳሙኤል /ከአዲስ አበባ/ ነበሩ።

በሚቀጥለው ቀን ሰኔ 29 ቀን 1984 ዓ.ም በጠቅላይ ቤተክህነት የሰብከተ ወንጌል ትልቁ አዳራሽ ከፍተኛ ጉባኤ ተደረገ። የሲኖዶስ አባላት፣ የአስመራው ኮሚቴ አባላት፣ መራጮች በሙሉ፣ የጠቅላይ ቤተክህነት ኃላፊዎች፣ የአዲስ አበባ አድባራት አለቆችና የሰበካ ጉባኤ መሪዎች በተገኙበት የምርጫው ውጤት፣ በእጩነት ተመርጠው በተወዳደሩት በአቡነ ሰላማ ተገለጸ። አዳራሹ በጭብጨባ ቀለጠ። የሚከተሉት መወደስ ቅኔ በተመስጦ አቀረቡ። ሊቀ ሕሩያን አቢይ ለገሰ (ከአክሱም)፣ መልአክገነት ሠርጸ ድንግል አረፋይኔ (በመቀሌ የደብረገነት መደኃኔዓለም ደብር አስተዳዳሪ)፣ መጋቢ ሐዲስ ወልደሰንበት (ከጉንደር) እና ንቡረዕድ በላይ መረሳ (የአክሱም ጽዮን ንቡረዕድ) ነበሩ። ፕሮግራሙ እንዳለቀ ሊቃናዳሳት፣ የአስመራው ኮሚቴ አባላትና መራጮች ከተመራጩ ፓትርያርክ ከብጹዕ አቡነ ጳውሎስ ጋር በመንበረ ፓትርያርክ ህንፃ ፊት ለፊት የመታሰቢያ ፎቶግራፍ ተነሱ።

የአምስተኛው ፓትርያርክ የምርጫ ሂደት የተደመደመው ሐምሌ 5 ቀን 1984 ዓ.ም በመንበረ ጸባኤት ቅድሥት ሥላሴ ካቴድራል በተከናወነው የሹመት በዓል ነበር። በልዩ ሥነሥርዓት ከተካሄደው ሥርዓተ ቅዳሴ ቀጥሎ አቡነ ጳውሎስ ብጹዕ ወቅዱስ ተብለው ቃለመሐላ በመፈጸም በሥልጣን ወንበራቸው ተቀመጡ። የበዓሉ ሥነ ሥርዓት በውጭ ቀጥሎ ጥሪ የተደረገላቸው ሁሉ

የበዓሉ ተካፋይ ነበሩ። አምባሳደሮች የውጭ ቤተክርስቲያናት ወኪሎች፣ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች፣ የአስመራጭ ኮሚቴው አባሎች ወዘተ ሲገኙ የካቴድራሉ ግቢ በምዕመናን ተሞልቶ ነበር። የአስመራጭ ኮሚቴው ሊቀመንበር ብጽዕ አቡነ ገሪማ፣ የህንድ (ኒውዴልሂ) አርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ተወካይ አቡነ ግሪጌሪየስ (በዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ስማር የሃይማኖት መምህራችን የነበሩት አባ ፖል ቨርጊስ)፣ የካቶሊክና የፕሮቴስታንት ሃይማኖት ተወካዮች፣ የዓለም ቤተክርስቲያናት ጉባኤ (ወርልድ ካውንስል እፍ ቸርችስ) ተወካይ ዶክተር አሮን ፖለን፣ የአፍሪካ ቤተክርስቲያናት ተወካይ፣ የእንግሊዝ ቤተክርስቲያን (በአዲስ አበባ) ተወካይ፣ የመካከለኛው ቤተክርስቲያን ተወካይ ቄስ ፍራንሲስ እስጢፋኖስ እና የሽግግር መንግሥቱ ተወካይ አቶ መረሳ ዓለማየሁ በየተራ ንግግር አደረጉ። አለቃ እምባቆም ቃለወልድ፣ ንቡረዕድ ክፍለዮሐንስ መኩንን፣ መጋቢ ህሩይ ሠይፈ ሥላሴና መምህር ቀጸላ መግሥቱ በተከታታይ መወድስ ቅኔ አቀረቡ። በመጨረሻም አምስተኛው ፓትርያርክ ብጽዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ንግግር አድርገው የበዓለ ሲመቱ ፕሮግራም ተጠናቀቀ።

ቀደም ብዬ እንደገለጽሁት በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ውስጥ በተለይም በሊቃነጳጳሳት መካከል በተነሳው የሥልጣን ሽኩቻና ይህም ባስከተለው መከፋፈል የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በከባድ ፈተና ላይ ወድቃ ነበር። አምስቱ የአገር ሽማግሌዎች በቤተክርስቲያን መሪዎች መካከል እርቅና ሰላም እንዲወርድ ቀን ከሌት ባደረጉት ጥረት መደበኛው የሲኖዶስ ስብሰባ በምልክተ ጉባኤ ተሰብስቦ በወሰደው ውሳኔ መሠረት አምስተኛው

ፓትርያርክ ለመጀመሪያ ጊዜ የመንግሥት እጅ ሳይገባበት ግልጽና ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ተመረጡ። ቃለመሐላ ፈጽመው ከባዱን ኃላፊነት ተቀበሉ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ እግዚአብሔር በቃህ እስኪላቸው ድረስ የሚፈርድላቸውም ሆነ የሚፈርድባቸው የፈጸሙት ሥራቸው ነው።

ለእኔ እናት ቤተክርስቲያን ከደረሰባት የተደራረበ ፈተናና ከከባድ አደጋ ወጥታ በእግዚአብሔር ቸርነትና በልጆቿ ሰላማዊ ተጋድሎ ወደተረጋጋና ወደተሻለ ሁኔታ መሸጋገሯ ከፍተኛ የመንፈስ እርካታን ሰጥቶኛል። በዚያ በተደናበረ ጊዜና በተወሳሰበ ሁኔታ ሊፈጠር የሚችለውን አደጋ ለማስቀረትና ችግሩንም በአግባቡ ለመፍታት በሙሉ ልቤ ተሳትፌ የዜግነትና የምዕመንነት ድርሻዬን ለማበርከት በመብቃቴ እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ። ምክንያቱም የዚህ ዓይነት ወሳኝ የታሪክ ክስተትና በሂደቱ ውስጥ ገንቢ አስተዋጽኦ የማበርከት ዕድል የሚያጋጥመው ዘወትር ሳይሆን በተራራቀ የታሪክ ክስተት ወይም አጋጣሚ መሆኑን በታሪክ ተማሪነቴ ጠንቀቄ ስለማውቅ ነው። ከግል ትዘታዬ አኳያ ምንጊዜም የማይረሳኝ አምስቱ ሽማግሌዎችና ገለልተኛ ጳጳሳት በአቡነ ናትናኤል ቤት በተመስጦ በምንነጋርበት ጊዜ የተወሳሰበውን የቤተክርስቲያን ችግር ለመፍታት ብዙ ተወያይተን ተሻኳች ቡድኖች ለጠባቢ ዓላማቸው በማዳላት ከያዙት አቋም ፈቀቅ ላለማለት ግትር አቋምና መንቻካ ባህሪ ስላሳዩን በቁጭትና በህዘን ብዙዎቻችን መላቀሳችን ነበር። የሰው ልጅ በተለይም «አባቶች» ስማቸውና ተግባራቸው የሰማይና የምድርን ያህል ሲራራቅ ማየቱ የተስፋ መቁረጥ ዝንባሌና እንባን ያስከትላል። በመጨረሻው ግን፣ እግዚአብሔር ምስጋና ይግባውና፣ ሐዘናችን፣

የበዓሉ ተካፋይ ነበሩ። እምባሳደሮች፤ የውጭ ቤተክርስቲያናት ወኪሎች፤ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች፤ የአስመራጭ ኮሚቴው አባሎች ወዘተ ሲገኙ የካቴድራሉ ግቢ በምዕመናን ተሞልቶ ነበር። የአስመራጭ ኮሚቴው ሊቀመንበር ብጽዕ አቡነ ገሪማ፤ የህንድ (ኒውዴልሂ) እርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ተወካይ አቡነ ግሪጌሪዮስ (በዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ስማር የሃይማኖት መምህራችን የነበሩት አባ ፖል ቨርጊስ)፤ የካቶሊክና የፕሮቴስታንት ሃይማኖት ተወካዮች፤ የዓለም ቤተክርስቲያናት ጉባኤ (ወርልድ ካውንስል እፍ ቸርችስ) ተወካይ ዶክተር አሮን ፖለን፤ የአፍሪካ ቤተክርስቲያናት ተወካይ፤ የእንግሊዝ ቤተክርስቲያን (በአዲስ አበባ) ተወካይ፤ የመካከለኛው ቤተክርስቲያን ተወካይ ቄስ ፍራንሲስ እስጢፋኖስ እና የሽግግር መንግሥቱ ተወካይ አቶ መረሳ ዓለማየሁ በየተራ ንግግር አደረጉ። አለቃ እምባቆም ቃለወልድ፤ ንቡረዕድ ክፍለዮሐንስ መኰንን፤ መጋቢ ህሩይ ሠይፈ ሥላሴና መምህር ቀጸላ መግሥቱ በተከታታይ መወደስ ቅኔ አቀረቡ። በመጨረሻም አምስተኛው ፓትርያርክ ብጽዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ንግግር አድርገው የበዓል ሲመቱ ፕሮግራም ተጠናቀቀ።

ቀደም ብዬ እንደገለጽሁት በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ውስጥ በተለይም በሊቃነጳጳሳት መካከል በተነሳው የሥልጣን ሽኩቻና ይህም ባስከተለው መከፋፈል የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በከባድ ፈተና ላይ ወድቃ ነበር። አምስቱ የአገር ሽማግሌዎች በቤተክርስቲያን መሪዎች መካከል እርቅና ሰላም እንዲወርድ ቀን ከሌት ባደረጉት ጥረት መደበኛው የሲኖዶስ ስብሰባ በምልአተ ጉባኤ ተሰብስቦ በወሰደው ውሳኔ መሠረት አምስተኛው

ፓትርያርክ ለመጀመሪያ ጊዜ የመንግሥት እጅ ላይገባበት ግልጽና ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ተመረጡ። ቃለመሐላ ፈጽመው ከባዱን ኃላፊነት ተቀበሉ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ እግዚአብሔር በቃህ እስኪሳቸው ድረስ የሚፈርድላቸውም ሆነ የሚፈርድባቸው የፈጸሙት ሥራቸው ነው።

ለእኔ እናት ቤተክርስቲያን ከደረሰባት የተደራረበ ፈተናና ከከባድ አደጋ ወጥታ በእግዚአብሔር ቸርነትና በልጆቿ ሰላማዊ ተጋድሎ ወደተረጋጋና ወደተሻለ ሁኔታ መሸጋገሯ ከፍተኛ የመንፈስ እርካታን ሰጥቶኛል። በዚያ በተደናበረ ጊዜና በተወሳሰበ ሁኔታ ሊፈጠር የሚችለውን አደጋ ለማስቀረትና ችግሩንም በአግባቡ ለመፍታት በሙሉ ልቤ ተሳትፌ የዜግነትና የምዕመንነት ድርሻዬን ለማበርከት በመብቃቴ እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ። ምክንያቱም የዚህ ዓይነት ወሳኝ የታሪክ ክስተትና በሂደቱ ውስጥ ገንቢ አስተዋጽኦ የማበርከት ዕድል የሚያጋጥመው ዘወትር ሳይሆን በተራራቀ የታሪክ ክስተት ወይም አጋጣሚ መሆኑን በታሪክ ተማሪነቴ ጠንቀቄ ስለማውቅ ነው። ከግል ትዘታዬ አኳያ ምንጊዜም የማይረሳኝ አምስቱ ሽማግሌዎችና ገለልተኛ ጳጳሳት በአቡነ ናትናኤል ቤት በተመስጦ በምንነጋርበት ጊዜ የተወሳሰበውን የቤተክርስቲያን ችግር ለመፍታት ብዙ ተወያይተን ተሻኳች ቡድኖች ለጠባቢ ዓላማቸው በማዳላት ከያዙት አቋም ፈቀቅ ላለማለት ግትር አቋምና መንቻክ ባህሪ ስላላዩን በቁጭትና በህዘን ብዙዎቻችን መላቀሳችን ነበር። የሰው ልጅ በተለይም «አባቶች» ስማቸውና ተግባራቸው የሰማይና የምድርን ያህል ሲራራቅ ማየቱ የተስፋ መቆረጥ ዝንባሌና እንባን ያስከትላል። በመጨረሻው ግን፤ እግዚአብሔር ምስጋና ይገባውና፤ ሐዘናችን፤

ልፋታችን ወደ ሰላምና ብሩህ ተስፋ ተሸጋገረ። ቢያንስ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ህልውና ተረጋገጠ።

ቤተክርስቲያን ስለደረሰባት ፈተና፣ በተለይም ስለአምስተኛ ፓትርያርክ ምርጫ የዘገብሁትን ከመደምደሜ በፊት ከታዘብኋቸው አንዳንድ ነገሮች ጥቂቶችን ለመጥቀስ ህሊናዬ ያስገድደኛል።

አንዱ የወሬ ውሽንፍር፣ «አቡነ ጳውሎስን ያስመረጧቸው ትግሬዎች (ወያኔዎችና ደጋፊዎቻቸው) ናቸው» የሚለው ዓይን ያወጣ፣ በአመዛኙ የፓትርያርክነቱን ሹመት ለመያዝ «ንግርት አለን» እያሉ ያስወሩትና ደጋፊዎቻቸው እንዲሁም በጉጥ ፖለቲካ ተመስርቶ ሥልጣን ለመያዝ ያደረጉት መንቻካ ጥረት ያልተሳካቸው ወገኖች ናቸው። እስቲ ትክክለኛውን ዕውነታ እንመልከት። በመጀመሪያ ደረጃ ከ15ቱ የስመራጭ ኮሚቴ አባላት መካከል የትግራይ ተወላጆች 3 ብቻ ነበሩ። አቡነ መረሐክርስቶስ፣ ኩሎኔል ቃለክርስቶስ አባይና ንቡረዕደ በላይ መረሳ ናቸው። ቀሪዎቹ ከ10 የሚበልጡት አባላት ባመዛኙ አማሮች ናቸው። በአጋጣሚ ሰብሳቢው፣ ምክትል ሰብሳቢውና ዋና ጸሐፊው የሸዋ፣ የወሎና የጉጃም አማሮች ናቸው። በአመራረጡ የውጭ ሰውም ሆነ የሽግግሩ መንግሥት እጅ እንዳይገባበት የአስመራጭ ኮሚቴው ስለወሰደው ጥብቅ እርምጃ በዝርዝር ገልጫለሁ። ሁለተኛ፣ በምርጫው ከተሳተፉት 354 መራጮች መካከል የትግራይ ተወላጆች ይብዛ ቢል ከመቶ አስር እጅ (10%) ቢሆኑ ነው። ሶስተኛ፣ ምርጫው ግልጽና ዲሞክራሲያዊ መሆኑን ለማረጋገጥ መራጮች ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻው የተከተሉት የምርጫ አፈጻጸም፣ የምርጫ ሳጥኑ አከፋፈትና የምርጫው ወረቀት አቆጣጠር በጋዜጠኞች፣ በፎቶግራፍ አንሺዎችና በቴሌቪዥን

ካሜራ ተመዝግቧል። ማንም ኢትዮጵያዊ ዜጋ የኢትዮጵያ ቴሌቪዥንን ጠይቆ ሙሉውን የምርጫ ሂደት ማየትና የራሱን ፍርድ መስጠት ይችላል። አራተኛ፣ የተመራጩ ጳጳስ ስምና የመራጮች ፊርማ ወይም ስም የተጻፈበት 354 የምርጫ ካርድ፣ በታሪክ ሰነድነት እንዲቀመጥ ለመንበረ ፓትርያርክ ልዩ መዝገብ ቤት ሹም፣ መጀመሪያ ካርዶችን በፈታቸው አንድ በአንድ ቆጥፊ፣ ከዚያም በትልቅ ኤንቨሎፕ ከትቼና አሸኔ በማሰረኩ በሲኖዶስ ማህተም ያለበትን ደረሰኝ ከመንበረ ፓትርያርክ መዝገብ ቤት ሹም ከአቶ መልአኩ በልሁ ሐምሌ 3 ቀን 1984 ዓ.ም ተቀብያለሁ።